БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 146 (6581)
ИЮЛИИН 25
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Вашингтонско зүблөөн юун тухай хэлэжэ үгэнэб

США-гэй, Англиин, Францины гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Вашингтондо табан үдэр соо боложо, һаяхан дүүрэбэ. Зүблөөндэ хабаадагшад хадаа «эб найрамдал, сүлөө, үнэн зүб байдал түйлаха гэһэн өөһэдынгөө правительствонуудай ба арадуудай найдабариие» бодото дээрэнь бэелүүлхээ хүсэһэн хэбэртэйгээр өөһэдынгөө дүнгэй коммюнике соо тэдэнэр мэдүүлнэ. Зүгөөр, эб найрамдал, сүлөө, үнэн зүб байдал тухай үгэнүүд эндэ тад ондоо зорилготойгоор хэрэглэгдээ гэжэ зүблөөнэй дүнгүүд харуулна.

Гурбан министрнүүдэй зүблөөн уласхоорондын харилсаануудай тон шухала асуудалнуудай нэгыешье шиидхэхэ талаар урагшатай юумэ хээгүй гэжэ вашингтонско коммюнике харуулна. Корейдэ эблэрэлгэ хэхэ тухай асуудал тушаа, Хитадай Арадай Республикада ямараар хандаха тухай асуудал тушаа хэлэхэ болоо һаа, британска түлөөлэгшэ Солсберишье, мүн французска гадаадын хэрэгүүдэй министр Бидошье Даллеста хашуулжа, гэдэргээ сухаряа гэжэ тэмдэглэнгүй байжа болохогүй. Хэрбээ эблэрэлгэ хэхэ ябадалда һаад хэхэ ба шэнэ авантюра хэхэ гэжэ американска сэрэгшэдэй мэдэлдэ байһан авантюрист Ли Сын Манай бодоо һаань, тэрээниие дэмжэхэ гэжэ Солсбери, Бидо хоёр бодото дээрээ хэлсэбэ. Тиихэтэй хамта, Англи болон Франци хадаа өөһэдынгөө ажабайдалай шухала интересүүдтэ зүришэжэ, Корейдэ эблэрэлгэ хэһэнэй һүүлээр Хитадые худалдаа наймаанай талаар хашажа хабшажа үргэлжэлхэ, Хитадай Арадай Республикые ООН-дэ абахадань һаад хэхэ гэжэ хэлсэбэ.

Тиихэтэй хамта, США-гэй болон тэрэнэй союзнигуудай хоорондо дотоодын арсалдаануудай ба улам ехэ боложо байгаа зүрилдөөнүүдэй бии байһан оршон байдалда вашингтонско зүблөөн болоо гэжэ тэрэшэлэн тэмдэглэнгүй орхижо болохогүй. Тон түрүүн энэ хадаа зүблөөндэ хабаадагшадай һаналаа табиһан гол асуудалда — уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэ ба уласхоорондын байдалай түгшүүрилые һуладхаха ябадал түйлаха гэжэ хаа хаанагүй улам ехээр эрижэ байхадань, баруунай гүрэнүүд хайшан гэхэ ёһотойб гэһэн асуудалда хамаадана. Мүнөө үедэ иимэ эрилтэ улам шангаар табигдажа байна, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ зам дээрэ уласхоорондын харилсаанай дайсадай тохёолдуулдаг һаад түбэгые хойно хойноһоонь СССР-эй эб найрамдал хүсэдэг гадаадын политикын зайсуулан хаяха бүринь тус эрилтэнүүд улам бүри ехэ хүндэтэй боложо байна.

СССР-эй түлөөлэгшын хабаадалгагүйгөөр гурбан министрнүүдэй вашингтонско зүблөө хэһэн ушар өөрөө юун тухай хэлэжэ үгэнэб? Уласхоорондын эгээл юрын гуримуудые ба заншалнуудые энэ зүблөөндэ хабаадагшадай тоохо хүсэлэнгүй байһан тухай тон түрүүндэ хэлэжэ үгэнэ. Хэрбээ США-гэй, Англиин, Францины правительствонуудай уласхоорондын харилсаануудтахи ямар-нэгэн проблемэнүүдые СССР-эй правительствотай зүбшэн хэлсэхэ гэжэ үнэхөөрөө хүсөө юм һаань, энээниие түйлаха бодото зам бии гээшэ, тэрэ зам уласхоорондын юрэнхы заншалнуудтай зохилдодог юм. Дүрбэн ороной түлөөлэгшэдэй зүблөө зарлахын урда тээ гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд үгэсэжэ, дүрбэн гүрэнэй нэгэнэйнь түлөөлэгшын хабаадалгагүйгөөр ба тэрээнһээ далдалжа зүблөөнэй зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүдые ба зарлаха сагые тогтоожо абаад, болохо ёһотой дүрбэн талын зүблөөндэ баадхаха гэжэ һэдэһэниинь зохистой байна гэжэ хэншье тоолоногүй.

Дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөө бэлдэхын тулада иимэ гурим зохистой һайн гэжэ хэр лэ тооложо болохоор ааб даа. Хэрбээ дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөөнэй болоо һаань, Англиин болон Францины түлөөлэгшэд али нэгэн талаар юушье хэхэ аргагүй болоод байхагүй юм гэжэ хэр лэ баталжа болохоор ааб даа.

Хэрбээ хэлсээ хэхэ ябадалһаа оглолон арсаагүй һаа, хэлсээ хэхэ идейе үни удаан сагаар хойшолуулхыень, уршагта американска «хүйтэн дайе» гэхэ гү, демократическа лагериин оронуудта эсэргүү диверси, авантюра болон провокаци хэхэ политикые шангадхахыень Англиин ба Францины түлөөлэгшэдые США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес этигүүлхэ һаналтай байгаа юм гэжэ американска хэблэл заана, тиимэ политикын нэгэн жэшээнь хадаа июниин 17-до Берлиндэ харчин хүлһэншэдэй эмхидхэһэн аашанууд мүн болоно.

Дүрбэн талын хэлсээ хэхэ идейһээ арсаад, США-гэй дурадхаһан замаар ябаа һаа, мүнөө үедэ манай правительствонууд бэрхэшээлтэй байдалда орохо байна, юундэб гэхэдэ, манай оронуудта энэ зам улам ехэ эсэргүүсэлтэтэй ушаржа байна гэжэ Солсбери Бидо хоёр харюусаа юм гэжэ газетэнүүдэй мэдээсэлнүүдһээ эли болоно. Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын ба шиидхэхын тулада СССР-эй хабаадалгатайгаар «дээдэ зэргын тушаалтанай зүблөө» хойшолуулашагүйгөөр үнгэргэхэ тухай Черчиллиин хэһэн элитэ мэдүүлгэ хадаа уласхоорондын байдалые бодотоор сэгнэжэ хэгдэһэн байгаа, баруунеевропейскэ оронуудай үргэн олон хүн зоной эрилтэнүүдтэ харюусадаг байгаа гэжэ тэдэнэр заагаа. Тэрээнһээ байтагай, эдэ эрилтэнүүдые тоохогүй ба энэ асуудалаар проамериканска политикые саашадаа ябуулха гээшэ Баруун Европодо дотоодын эгээл хүндэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулха байна гэжэ тэдэнэр мэдэрэнгүй байжа шадаагүй.

Американска нүлөө ехэтэ промышленна этэгээдүүдэй орган болохо «Уолл-стрит джорнэлэй» иигэжэ бэшэхэ баатай болоһониинь дэмы бэшэ байна: «Французска болон английска тусхай тушаалта хүнүүдэй дунда, хараанинь, бии байһан хамтын һанал иимэ юм гэхэдэ, тэдэнэй арадууд энэ зүблөө хэхые хүсэнэ, энээниие хэхэ гэжэ баадхана, тиин хэрбээ иимэ зүблөөнэй зарлагдаагүй һаань, тэдэнэр хүйтэн дайнай тодорхой нүлөөнэй талаар ядахадаа ехэ бэшэшье юумэ түйлажа шадахагүй байхаһаа гадна, засагһаа зайсуулагдаха байна».

Газетын хэлэһээр хадаа, СССР-эй хабаадалгатайгаар дүрбэн талын хэлсээ хэхэ дурадхалые «өөртөө мэдээжэ бүхы баримтануудые» барижа, Даллесай буруушааһан байбашье, иимэ баримтанууд хадаа тиимэ хэлсээ хэхэ ябадал зүбшөөхыень Даллесые баадхаһан байна.

Тиимэ болохолоороо, эб найрамдал хүсэһэн дээрэһээ бэшэ, харин уласхоорондын харилсаанда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн өөрынгөө политикые бүримүһэн элишэлүүлхэһээ айһан дээрэһээ США-гэй, Англиин, Францины засаг баригшад арад ниитын эрилтэнүүдтэ буулта хэжэ үгэхэ баатай болоо, арад ниитэ хадаа уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэ тухай эрилтэнүүдые һайшаажа, дэмжэжэ байна.

Тиигэбэшье, олониитын эрилтэнүүдтэ иимэ буулта хэжэ үгэхэеэ зүбшөөгөөд, американска дипломати өөрынгөө английска болон французска нүхэсэгшэдөөр дэмжэгдэжэ, уласхоорондын ажабайдалай шухала проблемэнүүдые бодото дээрэнь шиидхэхын тулада бэшэ, харин уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха зорилготой огто таарахагүй, өөһэдынгөө тусхай зорилгоор мэнэ һая Вашингтондо абтаһан шиидхэбэриие ашаглахын тула бүхы оролдолгоёо гаргаһан байна. Даллес хадаа эгээл реакционно бүлэгүүдэй һаналые байд гээд лэ мэдүүлдэг юм, тиин тэрэ хадаа эндэ өөрынгөө зорилгые зарим тэды зэргээр түйлажа шадаба. Англиин болон Францины түлөөлэгшэд США-гэй талаһаа хашалтада орожо, дүрбэн правительствын толгойлогшодой хамтын хэлсээ хэхэ идейһээ гэдэргээ сухариба, энэнь хадаа энээнэй урда тээ Черчиллиин хэһэн ба Англиин, Францины олониитын һанамжаар дэмжэгдэһэн дурадхалһаа гэдэргээ алхам хэһэн ябадал болоно.

Урданай позициһаа үшөө нэгэ гэдэргээ сухарилта вашингтонско коммюнике соо хэгдэбэ. Энэ коммюнике хадаа дүрбэн талын зүблөөнэй зорилгые багадхажа, тэрээниие Германида ба Австрида хамаатай зарим нэгэн асуудалнуудаар лэ хизаарлаха гэһэн һэдэлгэ болоно. Вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшад үндэһэн гол проблемые — уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха проблемые обёоронгүй гараха хүсэлэнтэй юм байна, үгышье һаа бүри тоонгүй орхижо болохо гэжэ тоолодог юм байна гэһэн һанамжа түрэнэ.

Бодото дээрээ вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшад хадаа үшөө 1952 оной сентябриин 23-да Советскэ Союзда эльгээгдэһэн США-гэй, Англиин, Францины уршагта нотын удхые дабтаад лэ бүхы хэрэгые дүүргэһэн байна. Германска проблемые найдабаригүй бага удхатай болгохо, бүхы хэрэгые ниитэгерманска һунгалта хэлгээр хизаарлаха, тиихэдэ тус һунгалтые баруунай гүрэнүүд өөһэдынгөө хиналта доро абаха гэжэ тоолодог юм, тиигээд бүхы Германидахи бүхы реакционно ба үнгэрхэдөө хэтэрхы фашистска этэгээдүүдэй зоргоороо болохо сүлөө олгохо гэжэ олон дахин хэгдэһэн һэдэлгэнүүдэй нэгэниинь энэ ното соо хэгдэһэн байһаниинь мэдээжэ. Иимэ холо бодолгүй найдабари июниин 17-до болоһон берлинскэ авантюратай дашарамдуулан тэдэнэртэ дахин түрэһэн байна гэжэ коммюникейн авторнууд элеэр ойлгуулна, тиихэдэ элдэб янзын диверси, шпионаж, террор болон уголовно гэмтэ ябадалнуудые хэхын тула һомологдоһон мэдээжэ 100 миллион доллартой фондһоо американска долларнууд энэ авантюрада бага бэшээр гаргашалагдаһан байна.

Вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшад хадаа дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ германска проблемые болон австрийска асуудалые хаража үзэхэ хүсэлэнтэй байһан хэбэртэй болоно. Бодото дээрээ вашингтонско коммюнике болбол эдэ шухала асуудалнуудые урагшатайгаар шиидхэхэ эрмэлзэлгын бии байһан тухай огто гэршэлнэгүй.

Вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшад, жэшээнь, германска проблемэ тухай хөөрэлдэхэдөө, энээнтэй холбоотой үндэһэн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалха гэжэ огто бодоогүй юм. Германитай эбэй договор баталха тухай асуудалые шиидхэхэһээ байтагай, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэшье США-гэй, Англиин болон Францины гэмээр мүнөө хүрэтэр хойшо татагдажа байһан тухай тэдэнэр хэлэнгүй дуугай байба. Тэдэнэр Германиие нэгэдүүлхэ асуудал тухай үг маг гэжэ хэлээд лэ үнгэрбэ, теэд вашингтонско зүблөөн хадаа Германиие нэгэдүүлхэ тухай, ниитэгерманска правительство байгуулха асуудалые түргэдхэхэ тухай хэлсэхэеэ бодоошьегүй юм гэжэ эли болоно. 1950 ондошье, мүн урда жэлнүүдтэшье хэһэндээ адляар, тэдэнэр Германитай баталха эбэй договор тухай, нэгэн бүхэли гүрэн дотор германска арадые нэгэдүүлхэ тухай асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалые яабашье хойшо татахын тулада лэ ниитэгерманска һунгалта хэхэ тухай дахин хөөрэлдөө гаргаад лэ хэрэг дүүргэбэ.

Германиие эгээл түргэнөөр нэгэдхэхэ тухай, эбэй договор баталха тухай асуудал тэдэнэй үмэнэ табигдаагүй, табигдаха аргашьегүй байһаниинь элитэ болоно, ушарынь хадаа тэдэнэртэ германска асуудал тон түрүүн ямар удхатайб гэхэдэ, Германиин баруун хубида Аденауэрэй бүлэгэй засагые бэхижүүлхэ ябадал болоно, теэд тэндэ энэ бүлэгэй засагта байха үдэрнүүдынь дүүрэхэеэшье байжа болоно. Баруун Германида немецүүдэй һанал бодол хубилжа, Аденауэр болон тэрэнэй фашистска-реваншистска бүлэгтэ муу боложо байһаниие, Аденауэрэй орондо бүри үглөөдэршье социал-демокрадуудай засагта орожо болохо байһаниие тэдэнэр харангүй байнагүй бшуу. Американска засагаархидтай холбоотой, германска арадай улам бүри ехээр зэбүүрхэдэг боложо байһан аденауэрнуудые хайшан гэжэ дэмжэхэб, хайшан гэжэ засагыень бэхижүүлхэб—гэһэн зорилго тэдэнэй үмэнэ табигдаад байна.

Сентябриин 6-да боннско республикада парламентска һунгалта болохонь, тиихэдэ Баруун Германиин хүн зон Аденауэрэй бүлэгые правительствоһаа гаргажа хаяхадаа болохо байна. Энээнтэй дашарамдуулан Аденауэрэй далдалагшад яараха ушартай болоно. Хэтэрхэдээ иимэ юумэ болоно. Аденауэровскэ бүлэгэй тогтожо байһанай бүхы удхань хадаа германска милитаризмые һэргээхэ, гитлеровскэ «вермахтые» ямараашье һаа һэргээн бодхоохо ябадал мүн болобошье, французска гадаадын хэрэгүүдэй министр хадаа аденауэровскэ бүлэгые дэмжэхээр бэлэн байнаб гэжэ Вашингтондо гараа табиха баатай болоо.

Баруун Германиие ремилитаризацилха, тэрэниие агрессивнэ Атлантическа блогто оруулха гэжэ хараалдаг «европейскэ арми» байгуулха түсэбые бэелүүлхэ талаар гурбан гүрэнэй оролдолгоёо саашадаашье гаргаха хүсэлэнтэй байһаниие вашингтонско документ дотор сэхээр тэмдэглэһэниинь дэмы бэшэ болоно. Нүгөө талаһаа, Германи нэгэдхэгдээд байхадаа баруун-германска правительствын абаһан уласхоорондын бүхы уялгануудые, тэрэ тоодо, хэлсээнгүй, мүн «европейскэ армида» хабаадалсаха талаар абаһан уялгануудые өөр дээрээ даажа абаха ёһотой гэжэ боннско договор хараална, мүнөө США болбол тус договорые ратификацилуулха гэжэ ехээр оролдолго гаргажа байна.

Германиие дахин милитаристска гүрэн болгохо зорилготой эдэ түсэбүүд бүгэдэндэ мэдээжэ. Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдые «европейскэ армиин» үндэһэ һуури болгохо, Хойто-атлантическа агрессивнэ союзай сохилтын гол хүсэн болгохо гэжэ хараалагдана. Хэрбээ эдэ түсэбүүдые бүхы Германида бэелүүлээ һаа, тэрэ хадаа Европын тэг дунда дайшалхы шуналтай милитаристска хүсэнүүдые һүжэрөөхэ, һаяхан лэ хада гитлеровскэ Германиин байһандал адли дайнай тиимэ гуламта дахин байгуулха ябадалда хүргэхэ байгаа гэжэ хэндэшье ойлгосотой гээшэ.

Вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшадай һанаашалһан маневр өөдэгүй тулюур байна гэжэ тэдэниие баруунеевропейскэ буржуазна хэблэлэй зэмэлһэн ушарые энээнтэй дашарамдуулан анхармаар байна. Жэшээнь, лейборист Кроссмэн «Санди пикториэл» гэжэ английска газетэдэ иигэжэ бэшэнэ: «Германи тухай асуудалаар сентябриин һүүлээр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хабаадахыень Молотовто дурадхана, тиихэдээ тэрэнэй ямаршье дурадхал оруулбашье һаань, баруунай гурбан гүрэнүүд хадаа Баруун Германиие шэнээр зэбсэглэхэ гэһэн өөһэдынгөө шиидхэбэриһээ сухарилта хэхэгүй гэжэ тэрээндэ уридшалан мэдүүлнэ. Кремлиин зүгһөө гараһан эб найрамдалай үүсхэлдэ манай харюу бодото дээрээ юун болоноб гэхэдэ,ородууд өөһэдынгөө зоноһоо гаража ошог, нэгэдхэгдэһэн зэбсэгтэ Германиие оборонын Атлантическа системэдэ бүрин эрхэтэ гэшүүн болгожо абахые зүбшөөг гэһэн лэ һэнгэргүй дурадхал болоно». Иигэжэ асуудал табиха гээшэ хэлсээ хэхэ ябадалые таһалдуулжа болохо юм гэжэ тэмдэглээд, Кроссмэн иигэжэ дүнлэнэ: «Эгээл иимэһээ тэрэ асуудал табигдаһан байгаа гэжэ тоолоноб. Даллес хадаа зүблөө хэхые хүсээгүй аад, тэрэниие хэхээ зүбшөөхэ баатай болоходоо, тэрэ зүблөөе таһалдуулха ябадал эртээнһээ хангахын түлөө бүхы юумэ хэһэн байна».

Вашингтонско зүблөө зарлаһан американска эмхидхэлшэд германска асуудалые бодото дээрэнь шиидхэхэ тухай үнэндөө һаналааашье табидаггүй юм гэжэ баруунеевропейскэ хэблэл нюунгүйгөөр сэхэ бэшэнэ. Немецкэ арадай анхаралые һамааруулхын тулада, американска засаг баригшад ба тэдэнэй табиһан Аденауэр болбол Германиин интересүүдые хамгаалагшад мүн юм гэһэн хэбэртэйгээр тус арадай этигэхыень баалахын тулада, тиигээд аденауэровска бүлэгэй һула болоһон позициие бэхижүүлхын тулада лэ германска асуудал тушаа шууяа гаргахань тэдэндэ хэрэгтэй болоо юм.

Эдэ бүгэдэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, вашингтонско коммюнике болбол германска проблемые шиидхэхэ тухай һанал табиһан дээрэһээ бэшэ, харин Аденауэрые засагтань үлөөхын, агрессивнэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула Баруун Германиин материальна болон хүн зоной бүхы ресурснуудые зорюулха ябадал аденауэровска бүлэгтэй хамтадаа хангахын тулада оролдоһон американска засаг баригшадай тусхай эрмэлзэлгэтэй байһан дээрэһээ хэгдэһэн байна.

Хэрбээ урдань американска пропаганда болбол худал хуурмаг «советскэ аюулаар» французуудые айлгажа, «европейскэ арми» байгуулхые зүбшөөхыень французуудые баадхаха гэжэ оролдоһон юм һаа, мүнөө үедэ энэ аюул тухай шашаанда хэншье этигэнэгүй. Американска телевизионно программаар июлиин 17-до үгэ хэлэхэдээ Даллесайшье энэ холошоһон худал баримтые хэрэглэхэ гэжэ шиидээгүй байһаниинь дэмы бэшэ юм. «Европейскэ хамгаалалтын сообщество» байгуулха гэхэ гү, али «европейскэ арми» гэдэгые байгуулха гэһэн «шухала алхам» хэгдэхэ аад, хойшо татагдажа байна гэжэ тэрэ ехээр халаглаһан байна.

Даллес иигэжэ мэдүүлээ:

«Иимэ алхам хэхээ парламентнуудай удааржа байһанда бидэнэр халагланабди. Иимэ европейскэ хамгаалалгын сообщество хадаа Советскэ Союзай зүгһөө гараха аюулда харюу сохилто хэхэһээ гадна, ондоо ямаршье зорилгогүй юм гэжэ, хараанинь, зарим хүнүүд тоолоно ха, тиимэһээ хэрбээ иимэ аюулай бага болоо һаань, тиимэ сообщество байгуулхань хэрэггүй болохо һэн гэжэ тэдэнэр һанана». Даллес болбол энээндэ зүришэжэ, «европейскэ нэгэдэл тогтоохо гол шалтагаан юуб гэхэдэ, 150 жэлэй турша соо иимэ нэгэдэлэй үгы байһан дээрэһээ европейскэ гүрэнүүдэй хоорондо дайн болодог байгаа» гэжэ тэрэ мүнөө баталжа ороһон байха юм.

Германска «вермахт» түрүүтэй «европейскэ арми» байгуулха ябадал түргэдхэхын тула США-гэй зүгһөө хашалта ехээр хэгдэжэ байна гэжэ эдэ бүгэдэһөө элитэ болоно. СССР-эй зүгһөө ямар-нэгэн «аюул» бии гэжэ баримталха аргагүй болобо, тиимэһээ энэ армиие байгуулхын түлөө һунгахыень баруунеевропейскэ парламентнуудые баадхахын тула шэнэ шалтаг баримтанууд яаралтайгаар һанаанһаа абтажа зохёогдоно.

Мүн энээнэй тулада Баруун Германида Аденауэрэй һуларһан позициие бэхижүүлхэ гэһэн шэнэ һэдэлгэнүүд хэгдэнэ. Имагтал энээнтэй холболдуулан хараад үзэхэдэ, Германитай эбэй договор бэлэдхэхэ тухайшье, Германиие дахин нэгэдхэхэ ябадалые саашадань хойшолуулангүйгөөр түйлахын тула ниитэгерманска правительство байгуулха талаар бодото алхамуудые хэхэ тухайшье хэлсэхэеэ арсажа байбашье, германска асуудалаар вашингтонско зүблөөнэй юундэ шашалдаа гаргаһаниинь ойлгосотой болоно.

Нэгэ талаһаа, вашингтонско зүблөөн болбол СССР-эй, США-гэй, Англиин болон Францины гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөө зарлахаар байһан тухайгаа мэдүүлбэ, энэ зүблөөн зарим ушарта һайшаамаар шухала удхашанартай байха һэн. Нүгөө талаһаа, эб найрамдал бэхижүүлхэ интересүүдтэ ямаршье хамаагүй, уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха зорилгодо ямаршье хамаагүй зорилгоор дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдэй энэ зүблөөе хэрэглэхэ гэжэ хүсэнэ. Вашингтонско зүблөөндэ хабаадагшадай хэһэн мэдүүлгэнүүдэй ба бодоло һанаашалгын хоорондоо таарахагүй тад ондоо байһаниинь бүри элитэ болон гаража ерэнэ.

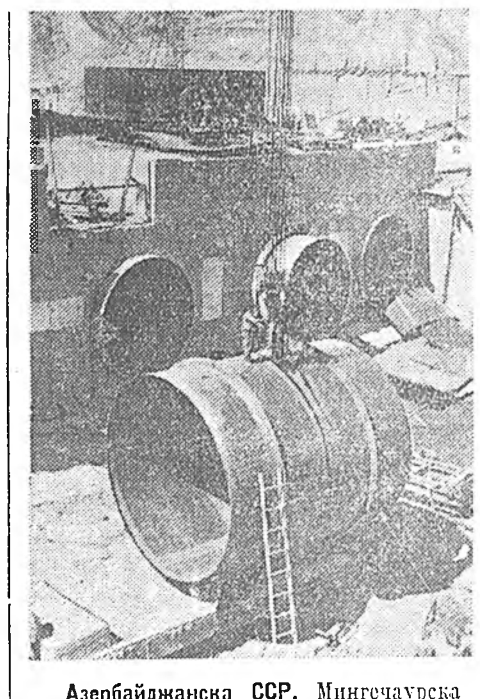
Зай тиигээд. Вашингтонско зүблөөн юун тухай хэлэжэ үгэнэб?

Хэлсээ хэжэ, уласхоорондын шухала проблемэнүүдые шиидхэхэ ябадалай аргагүй шухала болоод байһаниие мүнөө хэншье арсажа шадахагүй гэжэ энэ зүблөөн хэлэжэ үгэнэ.

Тиихэтэй хамта, гүрэнүүдэй хоорондоо бодото хэлсээ хэжэ, эдэ проблемэнүүдые шиидхэхэ зам дээрэ үшөө угаа ехэ һаад түбэгүүдэй бии байһан тухай вашингтонско зүблөөн ба тэрэнэй һүүлээр тунхаглагдаһан коммюнике гэршэлнэ.

Эдэ һаад түбэгүүдые зайсуулжа, уласхоорондын харилсаануудые түгшүүрилгүй болгохо ябадалда туһа хүргэхэ зорилго табигдаад байна.

(«Правдын» июлиин 23-най түрүү бэшэг).

Азербайджанска ССР. Мингечаурска ГЭС-эй барилга.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тэгшэдхэлгын башнинуудые барилга.
ТАСС-эй фотохроника.

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрэй урда тээ

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэр—июлиин 26-да болохонь. Советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд энэ һайндэртэ бэлэдхэнэ. «Советскэ Союзай Коммунистическэ парти—СССР-эй Далайн-Сэрэгэй флодые эмхидхэгшэ ба хүтэлбэрилэгшэ», «Советскэ Далайн-Сэрэгэй Флодой дайшалхы ба революционно заншалнууд», «Комсомол—СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой шеф мүн», «Советскэ Далайн-Сэрэгэй флот эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ», «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд—манай Эхэ ороной аюулгүй байдалай ба эб найрамдалай түшэг гулгуури мүн», «ДОСААФ—ажалшадай олониитын патриотическа организаци мүн» гэһэн темэнүүдээр элидхэлнүүд, лекцинүүд ба хөөрэлдөөнүүд городуудта, тосхонуудта ба сэрэгэй частьнуудта үнгэргэгдэнэ.

Дайшалхы кораблинууд дээрэ, сэрэгэй частьнуудта, армида, авиаци ба флодто туһалха һайн дуранай общеcтвын эхин организацинуудта СССР-эй Далайн-Сэрэгэй флодой алдарта түүхэ тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ сэрэгэй морягуудай хэһэн героическа хэрэгүүд тухай хэлэһэн выставкэнүүд нээгдэбэ.

Флодууд ба флотилинууд дээрэ тамаралгаар, уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалгаар, хүнгэн атлетикээр, уһа руу һүрэлгөөр ба бусад түхэлэй спортоор олониитын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Москвагай районуудта уһан дээрэ олон янзын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байна. Тэдээндэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба һургуулинуудай, ДОСААФ-эй эхин организацинуудай шлюпочно 400 гаран командануд хабаадалсана. Спортсменүүд шлюпкээр 1000 ба 2000 метрын, тамаралгаар 100 ба 400 метрын урилдаанда, 50 метр газарта бага калиберна винтовкоор буудалгада, семафороор тусхай текстнүүдые түргөөр хүлеэн абаха ба дамжуулха мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ байна. Иимэ мүрысөөнүүд Московско областьдо эмхидхэгдэнэ.

Һүүлшын үдэрнүүдтэ ДОСААФ-эй далайн клубуудта хүнүүд ехэ олоороо сугларна. Мотористнуудые, руль баригшадые, сигнальщигуудые, радистнуудые, шлюпкын ахалагшанар ба далайн хэрэгые эрхилһэн олониитын инструкторнуудые олохон газарнуудта һурган гаргаба.

Ороной городуудай ДОСААФ-эй олонхи эхин организацинууд шлюпкээр олон үдэрэй аяншалга эмхидхэнэ.

(ТАСС).

Корейскэ залуушуулай делегаци Москвада ерээд байна

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн III конгресстэ, залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестивальда ошожо ябаха замдаа мүнөө Москвада байгаа, Ким Ки Су гэгшээр толгойлогдоһон Корейн бүлэг делегадууд энэ оной июлиин 20-до В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай Мавзолейн дэргэдэ венок табиба.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Элидхэлшэдэй группын хүдэлмэрие эрид һайжаруулха

—Партиин айкомой пропагандист Дондупов манда ехэ һонирхолтой лекцинүүдые уншадаг, тэрэнэй ерэхыень хүлеэжэ ядажа байдагбди,—гэжэ Заиграйн аймагай колхознигууд хэлсэдэг. Энэнь тон зүб. Уншаха ёһотой лекцинүүдтээ нүхэр Дондупов тон ханамжатайгаар бэлэдхэдэг, материалаа һонирхолтой, ойлгосотой тодо болгохын тула нютагай жэшээ баримтануудые хододоо хэрэглэдэг. Имаггал һүүлэй үедэ Мижит Дондупович 7 лекци колхознигуудта уншаа.

Тэрэшэлэн коммунистнууд нүхэд Шергин, Курбетьев, Каплаков, Матвеев гэгшэд лекци уншаха гэһэн партийна даалгабаряа мүн лэ һайнаар дүүргэдэг. Эдэнэр бултадаа харюусалгата тушаалнуудта хүдэлмэрилдэг хүнүүд юм.

—Коммунист һэн туладаа партийна даалгабариһаа одоо арсаха ёһогүйб,—гэжэ нүхэр Шергин хөөрэнэ. Энэ нүхэр уласхоорондын байдал тухай, КПСС-эй XIX съездын материалнууд тухай лекци, хэдэ хэдэн элидхэлнүүдые аймагай центрэй ажалшадта уншаһан байна.

Эдэ дурсагдаһан коммунистнууд «Манай уг зорилго — коммунизм», «Социализмһаа коммунизмда дамжан орохо тухай», «Табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө советскэ арадай тэмсэл», «Ажахын капиталистическэ системэһээ ажахын социалистическэ системын булюу һайн байһан тухай» ба бусад хэдэн лекцинүүдые аймагай колхозуудта ошожо, уншаһан байха юм.

Теэд, партиин айкомой бүхы элидхэлшэдэй эдэнэр шэнгеэр бултадаа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг байгаа хадань аймагай ажалшадай дунда лекционно пропаганда нилээд һайнаар табигдаһан байха байгаа.

—Эдэл табан коммунистнууд элидхэлшэдэй группын бүхы хүдэлмэрине хэдэг юм,—гэжэ КПСС-эй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр Пронина сэхэ хэлэнэ. Партиин айкомой элидхэлшэд гэжэ тоологдодог нүгөө 21 хүн юу хэдэг юм гэжэ асуултай болоно.

Айкомой элидхэлшэдэй группын хүтэлбэрилэгшэ байһан нүхэр Маланов, пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Ключеров гэгшэд энэ асуудалда тодо харюу үгэжэ шадахагүй байха. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдөө элидхэлшэдэй хүдэлмэрие огто хүтэлбэрилдэггүй, лекционно пропагандада ёһотой анхарал хандуулдаггүй гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ шухала. Элидхэлшэд хадаа бултадаа Заиграйн аймагай партийно-советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд байха юм. Гэбэшье, тэдэнэрэй зариманиинь партиин айкомой зүгһөө үгтэһэн даалгабарине дүүргэдэггүй байна. Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, «Уласхоорондын байдал тухай» лекци уншаха даалгабари Курбын МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Будаевта үгтэһэн байгаа.

—Битнай мүнөө оройдоо сүлөөгүйб, хоолойдоо тулама хүдэлмэритэйб, сүлөөтэй болоходоо хожом хаража үзүүжэб—гээд нүхэр Будаев харюусаһан байна. Энээниинь партийна даалгабарида партийнабэшээр хандаһаб ушар мүн гэжэ сэгнэхэ хэрэгтэй.

Айкомой штатнабэшэ элидхэлшэ болоһоор нүхэр Будаев лекци, элидхэл колхознигуудай дунда тон үсөөн уншаа.

Мүн тэрэшэлэн айкомой элидхэлшэ нүхэр Г. М. Мункуев (аймгүйсэдкомой худалдаа-наймаанай таһагые даагша) арад зоной дунда элидхэл хэхэ гэһэн тон хүндэтэ даалгабариһаа хододоо арсадаг байна. Һүүлшын гурбан һарын туршада энэ нүхэр нэгэшье элидхэл, нэгэшье лекци уншаагүй.

Командировкодо ябадагаа урдаа баряад лэ, харин ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партиин айкомой элидхэлшэд нүхэд Попов, Игнатьев, Хальбаев ба бусад албан хойрогоор хандана.

Штатнабэшэ элидхэлшэдэйнгээ иимэ муугаар хүдэлмэрилжэ байхадань КПСС-эй айком ямаршье бодото хэмжээ абанагүй.

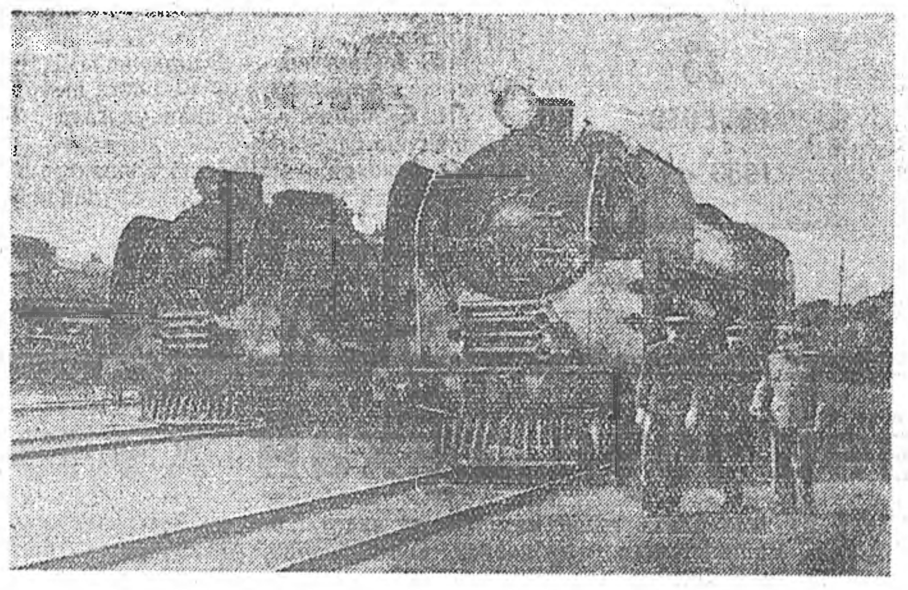
—Гайхалтай юумэ үгы! Хэрбээ Будаевай гү, али Мункуевай лекци уншахаһаа арсаа һаань, Дондупов гү, али Шергин лекцинүүдые уншаха байха,—гэжэ пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд хэлсэдэг.

Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, КПСС-эй айком коммунист бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар ёһотойгоор оролдоногүй, партийна даалгабаряа дүүргэдэггүй коммунистнуудтай эбсэжэ байна.

Элидхэлшэдэй группын хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа асуудал айкомой бюрогой заседанинууд дээрэ оройдоо зүбшэн хэлсэгдэдэггүй. Элидхэлшэдэй группын хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Ключеров гэгшэ өөрөө ажалшадай дунда лекци, элидхэл хэдэггүй, элидхэлшэдтэ бодото туһаламжа үзүүлдэгшьегүй байна.

Лекционно пропагандые үндэр хэмжээндэ ябуулха, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгые бүхы хэмжээгээр һайжаруулха зорилго мүнөө табигдана. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада КПСС-эй Заиграйн айком элидхэлшэдэйнгээ группын хүдэлмэрие үндэһөөрнь һайжаруулха зэргэтэй.

Ш. Биликтуев.

Социалистическэ мүрысөөндэ һайн амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө Московско-Донбасска түмэр замай Узловско паровозно депогой коллективтэ тус замай дамжуулгын Улаан туг үгтөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус замай коммунист М. И. Прохоровой хүтэлбэрилдэг Улаан тугта паровозно эрхим бригада. Баруун гарһаа—машинист М. И. Прохоров, кочегар П. Е. Денисов, машинистын туһалагша П. С. Грозов.

ТАСС-эй фотохронико.

Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэрэй хүндэлэлдэ

Абаһан уялгаяа бэелүүлжэ байна

Зүүн-Сибиринн түмэр замай Улан-Удэ станциин коллектив түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Тус станциин коллектив һайндэртэ бэлэг болгон ажалайнгаа темпые бүри эршэдхэжэ, хүдэлмэриингөө шанарые улам һайжаруулна.

Ашаа тээлгээр энэ коллектив хахад жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 784 вагон ашаа арадай ажахыда ябуулба. Мүн ашаа буулгаха түсэбөө 102,5 процент дүүргэжэ, нилээд ехэ ашаа түсэбһөө гадуур буулгаһан байна.

Энэ коллектив байгша оной зургаан һарын турша соо 2 мянган поезднуудые түргэн методээр ашалжа ба замдань ябуулжа, 72 мянган вагоно-час алмаһан байна.

Мүнөө түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэрэй урда тээ илангаяа маневрово деспетчернүүд, нүхэд Школиной ба Бурлаковай хүтэлбэрилдэг халаанайхид эрхим амжалтануудые туйлана. Эдэнэрэй халаан соо поезднууд хододоо графигай ёһоор гарадаг юм. Мүн составта ашаа тээлгын түсэбые тэдэнэр ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Мүн маневрово диспетчернүүд нүхэд Бурлаков, Судакова, Максимов гэгшэд вагоннигуудтай эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилэн, поезднуудые түргэн методээр ашаалжа, замдань ябуулна.

Нүхэд Голованов, Кузнецов, Жарков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд шадамар бэрхээр хүдэлмэрилжэ, үдэрэйнгөө нормые 140—150 процент дүүргэнэ.

Улан-Удэ станциин коллектив түмэрзамшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Зүүн-Сибириин түмэр замай түрүү коллективүүдэй нэгэниинь болохонь лабтай.

Н. Белоконь, Улан-Удэ станциин главна инженер.

ПВЗ-гэй коллективтэ

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой коллектив августын 2-ой үдэр болохоёо байгаа түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэрые ажалай эрхим амжалтаар тэмдэглэхын түлөө оролдожо байна.

Мүнөө социалистическэ мүрысөөндэ хабаадагшадай тоо заводой бүхы цехүүдтэ үдэр ерэхэ бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи паровозо-механическа цехын паровозуудай цилиндрнүүдые үйлэдбэрилдэг бригадын токарьнууд Багин, Пнев, Рогаев гэгшэд ажалайнгаа сагые тон нигтаар ашаглажа, халаан бүриингөө нормые 240-һөө 330 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн энэ цехын слесарьнүүд Майзель, Вагин, Бадмаев, сверловщигууд Баторов, Чуриков, строгальщик Лебедев гэгшэд халаанайнгаа нормые хоёр—гурба дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Паровоз хабсаралгын цехтэ нүхэд Ковалёв ба Незамуддинов хоёрто № 10—33 паровоздо котёлыень тодхохо гэжэ даалгабари үгтэһэн байгаа. Теэд, энэ хоёр нүхэд котёлые нормын ёһоор 92 час соо тодхохын орондо, оройдоо 20 час соо тодхожо дүүргэбэ.

Тендерһэ цехтэ автоприцепүүдэй головконуудые заһабарилга дээрэ слесарьнүүд Голубев, Иванов, токарь Ленкинов, электрогагнуурша Толмачев гэгшэд өөһэдынгөө цехтэ мүрысөө эмхидхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые бүри дээшэлүүлээ.

Түмэрзамшадай һайндэрые эрхим показательнуудтайгаар угтахын түлөө рамно-кузовной, шэрэм шудхалгын цехүүдэй коллективүүд тон эдэбхитэйгээр ажаллана. Һүүлшын үдэрнүүдэй мэдээгээр рамно-кузовной цехын коллектив (начальниинь нүхэр Флора, парторгынь нүхэр Добрынин) июль һарынгаа түсэбые дүүргэлгээр түрүүлэн ябажа байна.

Паровозо-вагонно заводой коллектив түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэрые июль һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ угтахын түлөө мүнөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

О. Тихонов.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ХУУДАҺАНУУДҺАА

МЯНГАДАХИ НОМЕР

КПСС-эй Яруунын айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй хэблэлэй орган, ород ба бурят хэлэн дээрэ гарадаг «Сталинец» гэжэ газетын түрүүшын номер 17 жэлэй саада тээ хэблэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ тус газетэ неделидээ нэгэ дахин 200 экз. тиражтайгаар гарадаг байһан һаа, мүнөө неделидээ хоёр дахин 1200 экз. тиражтайгаар хэблэгдэн гарадаг болоо.

«Газетымнай мянгадахи номерой гаралга аймагаймнай ажабайдалда ехэхэн событи мүн» гэжэ газетын редакци бэшэнэ.

«Газетын саашанхи хүдэлмэридэ таанад юу хүсэнэбта» гэһэн асуудалтайгаар редакци өөһэдынгөө рабселькорнуудта болон уншагшадта хандаһан байгаа. Тиигээд хэдэ хэдэн хүнүүдэй бэшэһэн һанамжа ба дурадхалнуудые газетынгаа нюурта һаяхан толилбо.

— «Сталинец» газетын түрүүшын номерые гаргалсаха хүндэтэ уялга намда тудаһан байна, — гэжэ нүхэр Б. Дугаров бэшэнэ.—Тиихэдэ типографида шрифт, наборно материал ба бусад олон зүйлнүүд дутамаг байдаг һэн...Хуушан «американкаар» газетэеэ хэблэгшэ һэмди. Харин мүнөө газетын типографида тон таатай услови байгуулагданхай. Һаяар электрын хүсөөр хүдэлхэ хэблэлэй тусхай машина асарагдахань.

Газетын үнинэй селькор, поэт Цокто Номтоев өөрынгөө һанамжануудые бэшэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэнэ: «Олон тоото рабселькорнуудай — үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, партийна ба советскэ эдэбхитэдэй, багшанарай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хэблэлдэ олоороо хабаададаг байбал манай «Сталинец» газетэ аймагайнгаа ажабайдалые үргэнөөр харуулжа шадаха байгаа. Тиимэһээ газетын редакци уншагшадай конференци, зүблөөнүүдые үнгэргэхэ, селькорнуудай рейд эмхидхэхэ ба үргэн эдэбхитэдэй хабаадалгатай бусад хэмжээ-ябуулгануудые хэжэ байха зэргэтэй».

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ ба газетын һонин хурса жанрнуудые — очерк, рассказ, шүлэг, фельетонуудые хэрэглэхэ асуудалда анхарал ехээр хандуулха шухала гэжэ селькорнууд Е. Аржаев, Б. Байбородин гэгшэд бэшэнэ.

«Сталинец», Яруна.

СЕНОКОСИЛКЫН МАШИНИСТЫН УРЯА

(Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой морин сенокосилкын машинист Ж. Цоктоевой аймагай бүхы машинистнуудта хандаһан пээмэл бэшэгһээ)

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Нийтын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэлгэ гол түлэг бидэнэрһээ — хүдөө ажахын механизаторнуудһаа дулдыдаха байна.

Үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр ябуулаад, түргөөр дүүргэхэ арга боломжо манайда дүүрэн бии. Парти, правительство манай колхозуудые, МТС-үүдые хүдөө ажахын шэнэ шэнэ, үлэмжэ һайн техникээр саг үргэлжэ хангажа, ажал хүдэлмэрэсэ бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулха бүхы арга боломжо байгуулжа үгэнэ. Бидэнэртэ, морин ба тракторна сенокосилкын машинистнуудта ямар эрилтэнүүд табигданаб гэхэдэ, даалгагдаһан техникээ шадамараар ашаглажа, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ ёһотойбди.

Би морин сенокосилкада машинистаар наймадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Эдэ жэлнүүд соо морин сенокосилкын байгуулалтые, һайн муу талыень мэдэхэ болоһон, хүдэлмэриин зарим тэды дүй дүршэл оложо абаһан байнаб. Нёдондо нэгэ халаанай моридоор үдэр соо нормоёо 150 ба дээшэшье процент дүүргэдэг байгааб. Энэ жэлэй үбһэ хуряалгын сезон соо шэнэ сенокосилкаар халаан соо үдэрэйнгөө даалгабарине хододоо 150-һаа дээшэ процент дүүргэжэ, хамта 120 га үбһэ сабшаха уялга абааб.

Июлиин 10-да үбһэеэ сабшажа эхилээ һэмди. Урдаа табиһан зорилгоёо түрүүшын үдэрһөө амжалтатайгаар дүүргэжэ захалаабди. Үдэр соо 4 гектарай орондо 5—6 гектар сабшанаб. Абаһан уялгаяа эрхэ бэшэ дүүргэхэб гэжэ батаар этигэнэб.

Таряа хуряалгада шиидэжэ орохо болотор нийтынгээ малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэе гэжэ аймагай бүхы механизаторнуудые уряалнаб!

«Ленинский путь», Бичура.

ДАЙСАДАЙ ҺЭДЭЛГЭНҮҮД ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БУРУУ ҺҮРЭХЭ

Һаяхан райпотребсоюзай партийна эхин организациин суглаан боложо, тэндэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгэ болобо. Коммунистическэ партиин ба арадай дайсан, империализмын хүлһэншэ Бериягын хорото муухай хэрэгүүд тухай партиин райкомой секретарь нүхэр Малыгин элидхэл хээ. Манай советскэ гүрэнине гадаадын капиталай аша туһада худалдаха, өөрөө засаг түрэ булян абаха гэжэ бузар муухайтаар һанаашархажа байһан Берияын хорото муухай ябуулгануудта тон ехээр дураа гутаһанаа үгэ хэлэһэн коммунистнууд мэдүүлбэ.

—Манай райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд,— гэжэ коммунистка Тимохина хэлэбэ,—бүхы советскэ арадтаяа хамта Берияын хорото муухай ябуулгануудта тон ехээр дураа гутажа, Коммунистическэ партиин ба арадай энэ дайсанай бузар нэрэдэ хараал шэрээл шэнгээнэ. Империализмын агентнууд манай эбдэршэгүй бата нэгэдэлые һуларуулха гэжэ оролдоно. Теэд тэдэнэй һэдэлгэнүүд хэзээдэшье буруу һүрэхэ.

—Манай орон дотор арадай ямаршье дайсад, ямаршье арһа хэдэрээд ябаа хадаа балшыса баригдадаг байгаа, баригданашье, хойшодоошье баригдажа, хатуугаар хэһээгдэхэл,—гэжэ партийна эхин организациин секретарь нүхэр Мордвин хэлэбэ. Удаань нүхэр Мордвин һэрэмжэеэ саг үргэлжэ дээшэлүүлхые уряалаа.

«Победа». Тарбагатай.

Намарай хара таряа тариха тухай

(Мухаршэбэрэй колхозуудай дүршэлһөө)

Урда жэлнүүдтэ намарай хара таряа тариха шухала байһан тухай колхознигуудтай хөөрэлдэхэдэ тэдэнэр энэ культурада дурагүйтэн, «ургаса багатай, хилээмэниинишье шанар муутай, минил түсэб дүүргэхын түлөө таринабди» гэдэг һэн. Тэрээнһээ байтагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд намарай хара таряа оройдоошье тарихаяа болихо тухай асуудал табидаг бэлэй. Ушар иимэһээ намарай хара таряа тариха түсэб арай гэжэ дүүргэгдэдэг байгаа.

Гэхэтэй хамта, һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо намарай хара таряа тарилгада Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд тад ондоогоор хандадаг болоо, энэ культурые тарилгын талмай улам үргэдөө, ургасань дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, аймагай колхозууд 1940 ондо га бүриһөө 5,5 центнер шэниисэ, 2,2 центнер хабарай хара таряа, 1941 ондо 7,9 центнер шэниисэ, 5,3 центнер хабарай хара таряа, 1942 ондо 3,2 центнер шэниисэ, 3,4 центнер хабарай хара таряа, 1950 ондо 2,74 центнер шэниисэ, 3,24 центнер хабарай хара таряа, 1951 ондо 4,9 центнер шэниисэ, 5,9 центнер хабарай хара таряа, 1952 ондо 10,9 центнер шэниисэ, 10,2 центнер хабарай хара таряа хуряаһан байгаа һаа. 1940 ондо 10,7 центнер, 1941 ондо 8,4 центнер, 1942 ондо 5,0 центнер, 1950 ондо 5, 48 центнер, 1951 ондо 8,5 центнер, 1952 ондо 11,2 центнер намарай хара таряа хуряаһан байна. Энэ жэшээһээ харахада шэниисэ ба хабарай хара таряанда орходоо намарай хара таряан бага бэшэ, харин ехэ ургаса үгэһэн байна.

Намарай хара таряанай бүхыдөө пар дээрэ таригдадаг дээрэһээ бэшэ, харин шэниисэ ба хабарай хара таряанда орходоо сагай уларилай шэрүүн условидо тэрэнэй һураггүй тэсэмгэй байһанһаань иимэ ургаса хуряагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Таряанай үндэр баян ургаса хуряаха хэрэгтэ тарилгын болзорой шиидхэхы удхашанартай байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Энэ асуудал зүбөөр шиидхэхын түлөө научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд, практическа хүдэлмэрилэгшэд ба колхознигууд хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье, Онохойско селекционно станци колхозно практикатай нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилхэ үүргэтэй аад, энэ шухала зорилгоёо бэелүүлнэгүй. Жэшээлхэдэ, тус станци намарай хара таряа сентябриин 10 болотор тарижа дүүргэхэ гэжэ республикын колхозууд ба агрономуудта һөөл үсэдөөр дурадхадаг. Теэд Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд намарайнгаа хара таряа энэ болзортонь тарихадаа тон бага ургаса хуряаһан байна. Юундэб гэхэдэ, энэ болзорто таригдаһан намарай хара таряан үндэһэлжэ үрдингүй, тон шадал багатайгаар үбэлжэлгэдэ орожо, хабартаа ургасань ехээр шэнгэрһэн байха юм. Гүрэнэй тус селекционно станциин хүдэлмэрилэгшэд (нүхэр А. М. Останин) намарай хара таряа эртын болзорто тарихада орой тариһанда орходоо үлүү ехээр ургажа, хожомоо муудадаг гэһэн тобшолол урдаа барина. Иимэ байдал станциин условидо байжа магадгүй. Зүгөөр тус станци энэ талаар өөрынгөө хүдэлмэрине колхозно практикатай холбоогүйгөөр ябуулдаг дээрэһээ ондоо аймагуудай условидо тарилгын энэ болзорой ямар хойшолонгуудтай байһыень мэдэнэгүй.

Манай аймагай олонхи колхозууд һүүлшын гурбан жэлэй турша соо намарай хара таряа һураггүй эртын болзорто таридаг болоо гэхэ гү, тарилгыень августын 5-да эхилээд, августын 25-да гол түлэб дүүргэдэг болоо. Намарай хара таряа эртын болзорто тарихада үлүү һайн, үндэр ургаса хуряагдадаг байһаниинь бодото ажал дээрэһээ харагдаа. Тиимэһээ намарай хара таряа тариха түсэбөө аймагай колхозуудай нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэдэг болоһониинь гайхалтай бэшэ юм. Намарай хара таряае август һарада тарихада һайн ургаса үгэнэ гэжэ хараадаа абаад, «Искра», «Коммунизм», Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд намарай хара таряанай тарилгые августын 15—18 болотор дүүргэхээр бодомжолон, июлиин 25—27-до тарижа эхилхэ, тиихэдээ энэ культурые бүхыдэнь нарин рядтайгаар ба хэрээһэлүүлэн тариха шухала гэжэ тоолодог байна. Намарай хара таряа эртын болзорто тарихада үбэл болотор хэм гадна ехээр ургажа гэмтэхэ гэжэ айһанай хэрэггүй, юуб гэхэдэ, газарай хүрэһэн хойно саһан орожо, таряалангые бүрин хушадаг. Гадна, намарай хара таряа эртын болзорто тарихада үргэлжэдөө таряа хуряалгын эхилхэһээ урид энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ байна. Мүн тракторна паркшье таряа хуряалга ба намарай пар хахалалгада эзэлэгдээгүй байха болоно.

Намарай хара таряанай бага ургасын хуряагдадаг хоёрдохи шалтагаан гэхэдэ, урда жэлэй, хүсэд эдеэшэһэн үрһэ хүрэнгэ байнагүй. Тэрэнэй эсэстэ тарилгын болзорые удаарууулха, биологическа хүсэд эдеэшээгүй ба лабораторидо шалгагдаагүй үрһөөр тариха баатай болоодоно. Урда жэлэй, хүсэд эдеэшэһэн үрһөөр тарихада ургамалнуудай 2—7 процентнь, хүсэд эдеэшээгүй, шэнэ үрһөөр тарихада 8—17 процентнь үбэлдөө үхэдэг байна. Мүн тарилгын болзор энээндэ ехээр нүлөөлдэг. Ургамалнууд шадал багатайгаар үбэлжэлгэдэ ороходоо бүри олоороо үхэдэг юм. Энээниие хараадаа абажа, «Заготзерногой» складуудта бии байһан намарай хара таряанай үрһэ хабарай культурануудаар андалдан абажа, мүнөө намарай тарилгые үнгэргэхэ тон шухала байгаа. Гэбэшье, энэ асуудалые республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство мүнөө хүрэтэрөө шиидхээгүй. Тиигэжэ, мүнөө тарилга хаһа саг соогоо үнгэргэгдэхэгүй, нарин рядтайгаар ба хэрээһэлүүлэн тарилга хэрэглэгдэхэгүй аюул тохёолдобо.

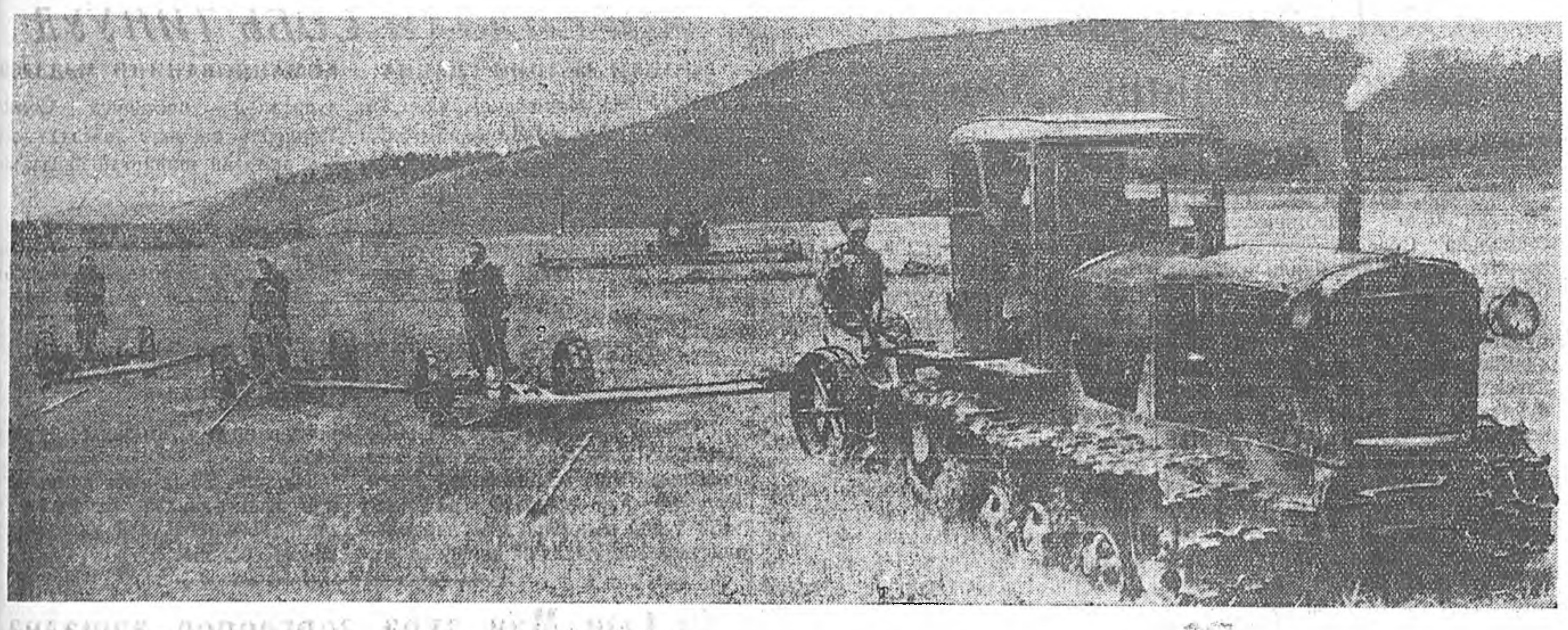
Намарай хара таряанай бага ургаса хуряагдадаг гурбадахи шалтагаан гэхэдэ, тэрэниие тариха газар саг соогоо бэлэдхэгдэнэгүй. Хахалагдаһанай һүүлээр 15—18 хоноһон хойно хүсэд нигтарһан газарта энэ культурые тариха хэрэгтэй. Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд энээниие хараадаа абангүй, энэ культурые газар хахалан сасуу таридаг һэн. Тэрэнэй эсэстэ газар һуужа, залуу ургамалай үндэһэнүүд таһардаг, тиигэжэ тэжээл муугаар абадаг, муугаар ургадаг, ургасынь хэмжээн доошолдог байгаа. Энээниие хараадаа абажа, Молотовой, Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд байгша ондо намарай хара таряа тариха парай хахалалгые эртээнһээ эхилээ. Хэрбээ тарилга хэхэһээ урид пар дээрэ буртаг ногоонуудай ургаа һаа, культиваціяар гү, али лущенеэр үгы хэгдэхэ юм. Хэрбээ парые орой (июниин һүүл багаар) нэгэдхэеэ хахалха ба газарайнь хяагта дарагдаагүй байгаа һаа, плугай отвалынь абажа, дэгнүүл урбуулгагүйгөөр хахалха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Намарай хара таряанай бага ургаса хуряагдадаг дүрбэдэхи шалтагаан гэхэдэ, ургасын хойноһоо харууһалга хэгдэнэгүй, илангаяа саһа тогтоолго, саһанай хайлаһанай һүүлээр бии болоһон хальһые эбдэхэ үүргэтэй таряанай ургажа байхада борнойлго, нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр нэмэлтэ тэжээл үгэлгэ, нэмэлтэ үрэжүүлгэ гэхэ мэтын арганууд хэрэглэгдэнэгүй.

Сагай уларилай хэршье муу байгаа һаа, намарай хара таряа һайнаар тарихада ба харууһалхада хабарай культурануудта орходоо хэзээшье ехэ ургаса үгэнэ гэжэ эсэстэ тэмдэглэхэ шухала. Тиимэһээ энэ культурын тарилгын талмайе бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ, тарилгын үлүү газаргүй һаа, тэрээниие хабарай хара таряанай орондо тариха хэрэгтэй. Гадна, намарай хара таряанай тарилгые үргэдхэхэдэ хабарай тарилгын ба таряа хуряалгын хүдэлмэри хүнгэдхэгдэхэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхозууд намарай хара таряа тарилгын үлүү һайн байһаниие хараадаа абажа, энэ культурые тариха түсэбөө жэл бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, 1950 ондо бодото дээрээ 2052 га намарай хара таряа тариһан һаа, 1953 ондо ургаса абахын тула нёдондо 4247 га тариһан байгаа. 1954 ондо ургаса абахын тула мүнөө жэлдэ 3870 га тариха түсэбтэй һаа, манай колхозууд бодото дээрээ 5000 га тарихаар хараална. Ойрын жэлнүүдтэ аймагай колхозууд 9—10 мянган гектарта энэ культурые таридаг болохо юм.

В. ЯКУНИН, Мухаршэбэрэй аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин главна агроном.

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэрие эмхитэйгөөр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө түсхэгшэ Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» колхозой гэшүүд үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр ябуулжа байна. Хонхолойн МТС-эй тракторна агрегадууд энэ хүдэлмэридэ хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист В. Яньков, ахалагша машинист А. Петрякова гэгшэдэй түрүү агрегат хүдэлмэрилжэ ябана. З. Веснинагай фото.

Малдаа элбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө оролдоногүй

Прибайкальска аймагай зарим колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэрие эхилхэһээ хойшо эмхигүйгөөр ябуулжа, үбһэ сабшалга ба хуряалгын графигые таһалдуулһан байна. Энээниинь иимэ тоо баримтанууд гэршэлнэ. Эндэхи колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулжа, энэ хүдэлмэрие үшөө июлиин 10 болотор дүүргэхэ бүхы арга боломжотой байһан аад, июлиин 18 болотор түсэбөө миил 34 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ графигай ёһоор июлиин 15 болотор 800 тонно силос дараха байгаа һаа, оройдоо 433 тонно силос дараа. Мүн энэ болзор хүрэтэр 3200 гектар сабшалангаа сабшаха ёһотой аад, оройдоо 1600 гектар сабшажа, тэрэнэйнгээ миил 400 гектарайнь үбһэ хуряаһан байха юм. Ингэжэ, сабшалга хуряалгын хоорондо тон ехэ забһар гаргагдаһан байна. 1200 гектарай үбһэн хуряагдаагүй зандаа шэмэ шүүһэеэ гээжэ хэбтэһээр.

Гэхэ зуура, тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэрие муу бэшээр ябуулжа байһан колхозууд Прибайкальедэ бии юм. Жэшээнь, Молотовой, «Заветы Ильича» колхозууд үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр ябуулна.

Зүгөөр аймагай олонхи колхозууд тэжээл бэлэдхэлэйнгээ графигуудые гүнзэгы таһалдалда оруулһан байха юм. Тэрээнһээ байтагай, эндэхи зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлэй энэ шухала хүдэлмэрие толгойлхоёо болишоод, һанаа амархан һуудалгынь гайхалтай. Жэшээлхэдэ, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Изосимов, партийна организациин секретарь нүхэр Бурдуковский гэгшэд тэжээл бэлэдхэлдэ һаналаа огто табинагүй. Ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи базა байгуулха хэрэгтэ иимэ харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь эсэстэ үбһэ хуряалга дээрэ түсэбэй ёһоор 45—50 хүнэй орондо, оройдоо 17 хүн хүдэлмэрилжэ байна. Үбһэ сабшалгын түсэб миил 15 процент дүүргэгдэһэн, 8 гектарай үбһэн хуряагдаһан байха юм. Сабшалга һүрилэлгын хоорондо ехэ забһар гаргагдаа. Эндэхи үбһэшэд барандаа сабшалга дээрэ хүдэлмэрилнэ, хуряалгада нэгэшье хүн табигдаагүй. Тэрэшэлэн мүнөө хүрэтэр нэгэшье тонно силос дарагдаагүйһөө байтагай нүхэнүүдшье бэлдэгдээгүй, нэгэшье центнер набшаһата тэжээл суглуулагдаагүй байха юм. Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн, ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй.

Нүхэр Патрушев түрүүлэгшэтэй «Красная Заря» колхоз мүн лэ нимэрхүү байдалтай. Эндэ арбан үдэрэй турша соо миил 21 га сабшалан сабшагдабашье, тэрэнэй нэгэшье гектарынь хуряагдаагүй. Мүн нэгэшье тонно силос дарагдаагүй, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэб таһалдуулагдаа.

Тэрэшэлэн эндэхи Итанцын МТС, тэрэнэй дирекци үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо колхозуудтай баталһан договороо эбдэнэ, үбһэ хуряалгын машинануудые бүтээсэ багатайгаар ашаглана.

Аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Ступаков, Махосоев болон бусад зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй гээгдэнги һанал бодолтой эбсэжэ, үбһэ хуряалгые түргэдхэхын түлөө ямаршье хэмжээ абанагүй, дурсагдагша артельнүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Изосимов, Патрушев, Егоров болон бусадта шанга эрилтэ хэнэгүй.

Г. Чесанский.

МУР ДЭЭРЭ

— Шүүдэртэй үбһэ сабшахада юун гэһэн хүнгэн гээшэб? Хурса хажуурай урманда хажуураашье алдажархихоор, — гэжэ хори хүрэжэ ябаһан Николай Тубанов урма зоригтойгоор газарые боро хүрьһөөрнь хюһуулан, 2,5 метр тухай үргэн гэгшын мүр туужа ябаа һэн. Тэрэнэй урдууршье, хойгууршье үбһэ сабшажа ябаһан газарайнгаа дүрбэн зүгэй һөөг бургааһануудта үбһэ уяһан хажууршад харагдана. Тэдэнэй дунда наһажаал болоһон эхэнэрнүүдшье, шиираг залуу хүбүүд, басагадшье амяар амяараа үдхэн үндэр ногоо сабшажа, нэмжылгэн унагаанад. Тэдэнэй зарим нэгэниинь бэе-бэе тээшээ хаража, «намһаа үлүү олон мүр гаргана аа гү» гэһэндэл, хажуураа бүлюудэжэ байха зуураа нүхэдэйнгөө сабшажа ябаһан газар тээшэ хараадхина.

Эдэ олон хажууршадай эгээл хойто хажуугаарнь сабшажа ябаһан Дулма Жадамбаевагай мүр дээрэ хэмжүүр бариһан бригадын бригадир Арья Цыбиков ерэжэ: — Дулма ахай хаанаһаа сабшажа эхилээбта,—гэжэ асууна. — Тээ тэрэ, зүүн хойто бургааһанда уягдаһан үбһэнһөө эхилээб, — гэжэ харюусахадань: — Нилээдгүй ехэ талмай нэмжылгээ байнат, — гэжэ урматайгаар хэлээд, захадань ошожо, хэмжэжэ эхилнэ.

Залуухан хүбүүн Дэрмэ Гэндуновай урда сабшажа ябаһан Ханда Бабуевагай хажууда ошожо, колхозой бухгалтер Гомбо Цыгуновай: —Хажуурайшни хурсые үзөөдхия— гээд, хажуурынь абажа, түргэ түргэн далайхадань: — «Түргэн түүхэй, удаан даамгай» гэлсэдэг, яагаа түргэн далайнаш, иимэ тэбдүүгээр энэ мүрэйшни захаданшье гараханьбэрхэтэй байха, — гэжэ тэрэ шоглон наадалаад абана.

Ингэжэ, Кударын аймагай Хрущёвой нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын гэшүүд бүхэли хабартаа хэһэн хүдэлмэриингөө үрэ дүнгые хуряажа ябаад һэн.

Тэжээл бэлэдхэлэй тус бригадынхид үнгэрэгшэ хабар эртэһээ эхилжэ, уһалагдадаг сабшалангайнгаа газарнуудые дууһан уһалһан, нилээд ехэ талмайда шэбхэ тарааһан, хэдэн километр утатай посхоод бариһан байгаа. Тэдэнэй оролдосотой ажал хии талаар хосороогүй, харин үдхэн ехэ үбһэ ногоо ургуулаад, мүнөө ургасаяа урматай зоригтойгоор хуряажа ябанад.

Энэ бригадын эрхим хажууршад Николай Тубанов, Пурбэ Лубсанова, Бадансу Битухеева, Дулма Жадамбаева, залуухан басаган Анна Олдосонова, Дэрмэ Гэндунов гэгшэд үдэр бүри шахуу үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэд. Эдэ нүхэдэй жэшээгээр колхозой бусад бригадануудта социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Гадна, тус бригадын хажуур сохигшо, 59 наһатай Доржо Банзаровай эрхим хүдэлмэрие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Доржо үбгэн 20 гаран хажууршадай хажуур хурсададаг юм.

Ингэжэ Мухаршэбэрэй колхозниигуудай уряагаар социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон тэжээл бэлэдхэлэй тус бригадын гэшүүд үбһэ хуряалгые эрхим шанартайгаар, богонихон болзор соо үнгэргэхын түлөө оролдолго хүсэеэ гаргана.

Гэхэ зуура, Хамнигадайн МТС-һээ энэ колхозой бригадада хүдэлмэрилхөөр ерэһэн тракторна сенокосилкын агрегат (машинистнуудынь Иван Лоскутников, Степан Жаркой гэгшэд) аргагүй муугаар сабшана. Жэшээнь, «Дунда Поли» гэжэ газарта энэ агрегат үбһэнэй үзүүрынь сабшажа ябаха мүртөө заха хизааргүй олон забһарнуудые гаргана.

Б. Дымбрылов,
«Б.-М. үнэн» газетын корреспондент.

Эрид хубилалта хэхээр болоо

Хэжэнгын аймагай колхозууд малай типовой дулаан байраар ехэ дутамаг. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эндэхи колхозууд малдаа типовой шэнэ байрануудые барилгүй шахуу, дайнай урда тээ баригдаһан байрануудынь мүнөө булта хуушаржа, үмхаржа муудаһан байна. Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, олонхи колхозуудта барилгын сааг үргэлжын бригаданууд эмхидхэгдээгүй, барилгын материал бэлэдхэгдээгүй. Энээнһээ боложо, жэл бүри барилгын түсэбүүд таһалдуулагдадаг байха юм.

Энэ асуудал КПСС-эй аймкомой бюро ба аймгүйсэдкомой заседаанинууд дээрэ хэдэн дахин хэлэлэгдэбэшье, хубилалта болоногүй.

Дунда-Худанай сомоной Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ, Советскэ сельсоведэй «Зурганай Зам» колхозууд малай дулаан байра барилгые бүришье хангалтагүйгөөр ябуулна. Эдэ колхозууд малдаа ёһотой типовой дулаан байрануудые баридагүй дээрэһээ жэл бүри олон малай тураадаг ба гараалуулдаг байна. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ринчиндоржиев «манда хүн угы» гэжэ шалтаад, хуушан байрануудта жэл бүри тулга бахана хэжэ, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэдэг зан шалтай. Тэд мүнөөшье жэлдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой барилгын түсэбые таһалдуулһан хэбээрээ. Барилгын һара соо юушье хээгүй үнгэрөө. Энэ колхоз түсэбэй ёһоор 1600 толгой малай байра 4 типовой байра энэ жэлдэ бариха ёһотой аад, мүнөө болотор барилгын бригада гүйсэдөөр эмхидхээгүй, үнэтэ сагаа миил үнгэргөө. 1000 кубометр барилгын модо бэлэдхэхэ түсэб орондо арай гэжэ 450 кубометр бэлэдхэһэн байна. Мүн «Зурганай Зам» колхоз малай байрануудые барихагүй. Энэ колхоз түсэбэй ёһоор хүрэй, хонинай ба шубуунай хамта 4 типовой байра шэнээр бариха, үнгэрэгшэ жэлдэ эхилһэн хонинай 2 байра бариха дүүргэхэ ёһотой байгаа. Тэд эндэ мүнөө хүртэрөө барилгын бригада эмхидхэгдээгүй зандаа. Колхозой 2—3 эрхим һайн модошо дархашуул барилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаагүй, харин хони адуулдаг ажалтай болоошонхой. Гадна, энэ колхоз гансахан малай байраар дутуу бэшэ, харин үнгэрэгшэ үбэл эндэ тарян хадагалха газаргүйһөө боложо, 100 гаран центнер хүрэнгын ороохон үрэ газаа орхигдожо, шанараа гээһэн байна.

Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гомбоев, парторганизациин секретарь нүхэр Полусурова) малдаа типовой дулаан байра барихые оролдоногүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд дэб дээрэ хэрэглэгдэхэ саг зуурын байрануудые барихаа гэжэ бүрүүгээр бододог байна. Нарай малай, илангаяа хурьгадай байха нэгэшье типовой дулаан байра эндэ үгы. Энэ шалтагаанһаа үнгэрэгшэ үбэлдэ нилээдгүй олон залуу малнууд, хурьгад гарзалһан байна. Энэ колхозуудаа хараадаа абажа, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд мүнөө жэлдэ нииитэй малые типовой дулаан байраар хангаха хэмжээнүүдые абаха бээ гэжэ һанамаар байгаа. Тэдэ иимэ юумэ мүнөө дээрээ үзэгдэнэгүй. Мүн Ленинэй, Молотовой нэрэмжэтэ, «1-ое Мая» ба бусад колхозууд малай байра барилгые ехээр ушжагайруулна.

Аймагай колхозууд барилгын модо бэлэдхэхэ түсэбөө мүнөө миил 44,8 процент, шэрэлгээр 23,6 процент дүүргөө. Түсэбэй ёһоор 119 мянган хэһэг хирпиисэ бэлэдхэхын орондо оройдоо 10 гара мянгыень бэлэдхээ.

Тус аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлени, тэрэнэй хүдөөгэй болон колхозно барилгын таһаг (даагшань нүхэр Батомункуев) колхозно нииитын малда байрануудые бариха түсэбэй таһалдуулагдажа байһан эдэ баримтануудтай эбсэжэ, барилгын түсэб колхозуудта заатагүй дүүргүүлхын түлөө хэмжээ абанагүй.

П. Содбоев.

Загаһа ехээр барина

Кабанскын аймагай «Байкал» гэжэ загаһа барилгын колхозой загаһашад СССР-эй Верховно Советэй сессиин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа, энэ жэлэй гурбадахи кварталай загаһа барилгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаад, стахановска вахтада жагсаба.

Нүхэр Коковиной, Буториной, Гашевай хүтэлбэрилдэг бригаданууд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар загаһа барилгын сезонно түсэбые холо үлүүлэн дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур эрхим шанартай загаһа барижа байна. Июлиин 18-най үдэр нүхэр Буториной хүтэлбэрилдэг бригада 372 пүүд, нүхэр Коковиной бригада — 294 пүүд загаһа барижа тушаагаа.

Мүн Кабанскын загаһанай заводой хүдэлмэрилэгшэд бага бэшэ амжалта туйлана. Нүхэр Кочетовой хүтэлбэрилдэг бригада загаһа барилгаар сезонно түсэбөө холо үлүүлэн дүүргөө. Мүнөө түсэбһөө гадуур загаһа бариха зуураа, тус бригада һаяхан нэгэ үдэр соо 612 пүүд загаһа барижа тушаагаа. Заводой Поворот гэжэ механизированнээр загаһа буйлуулдаг пунктда үдэр бүри олон зуугаад центнер загаһан ороно.

А. Бусурманов.

Жамсо ТУМУНОВ

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА

☆☆

(„Алтан бороо" гэжэ романһаа отрывок)

☆☆☆

Дичигмаа Улан-Удэһээ Минжурын звонилхые хүлеэжэ, удаан почтодо һууһанаа, орой болоһон хойно морёо ябуулжа ядаһаар колхоз хүдараа ерэбэ. Үшөө колхозой центртэ хүрөөдүй ябахаһаань эхилээд, амбаарай үүдэндэ һууһан үбгэд, хүгшэдэй сухалтайгаар:

—Хайшаа арилшоо юм. Минии үбгэн гансаараа армида мордоо гэжэ һанаба гү?—гэлдэхэнь соностобо. Дичигмаа гансата дураа гутажа, иигэжэл байха болоо һаань, энэ дороо амбааршанһаа болижо, Улан-Удээ орохоб. Намайе ажал оложо ядаһан хүн гэжэ һанаа гү гэжэ бодоно. Теэд тэдэ зоной дунда ороходоо Дичигмаа энэ бодолоо мартажа, эдэнэр хүбүүдээ армида мордохуулаад ябана, миниишье үбгэн мордоо ёһотой гэжэ һанахадаа сухалаа хүрэхэһөө байтагай, тэдэниие хайрлаха сэдьхэл түрэнэ. Тэдэнэршье Дичигмаагай урмагүй ябаһые мэдэһэндээ харааха, бадашалдахаа болижо:

—Минжур мордоо гү?—гэжэ һурана.

—Мордоһон, үгыеньшье мэдэнэгүйб,—гэжэ Дичигмаа охорхоноор харюусаад, тоһон болоһон ооһортой түлхюурнүүдые сүүмхэ сооһоо гаргажа, няр-тэр гүүлэн амбаараа нээжэ, хүнүүдтэ хүнэһэ хоол үгэбэ.

Энээнэй үглөөдэрынь Дичигмаа үбгэнһөө армида мордобоб гэһэн телеграмма абажа, юундэ звонилонгүй ябашооб гэжэ һанахадаа муудаба. Тиигэжэ хэдышье һанаа һаа, сэрэгэй үе гэжэ саг бүхэндэ Гаржил түрүүлэгшын хэлэдэгые һанахадаа, Минжурай арганьболоогүй ёһотой гэжэ сэдьхэлээ заһаба.

Үдэр хоногууд үнгэржэл байба. Үбһэнэй халуун хаһа оробо. Сабшагдаһан үбһэн хаана яанагүй хатаба. Хуряаха хүн дутана. Гаржил түрүүлэгшэ аймагай центрһээ наһатай болоһон хэдэн албахаагшадые, һургуулиин үхибүүдые асаржа үбһэеэ хамһалсуулба.

Дичигмаа бригадануудые хүнһэ хоолоор дутаахагүй гэжэ, үглөөгүүр эртэлэн мори тэргэлэн, мяха, хилээмэ абаашана. Тиигээд үбһэшэд һамгадта бухал табихадань туһалалсан, орой болоһон хойно тэртээ ерэжэ, бүхэли үдэр газаа наадаһандаа хара хирэ болошоһон хүбүүгээ бүлеэн уһанда угаажа, тэрэнэйнгээ маряажажа байһандань урмашадаг байба. Үшөө нэгэ хэды эндээ байхаб, тиигээд үбһэнэй һүүл багаар Улан-Удээ бусахаб гэжэ тэрэ һанадаг һэн. Түрэл городынь Дичигмаада юунһээшье үлүү бэлэй.

Жамган үбгэн бүхэли үдэрөө эсэштэрээ ажалда ябадаг, Янжима Дашаяа хараад гэртээ байдаг, үдэшэлэн, бэриингээ бригадаһаа бусахадань булта сугларжа хооллодог, Дашаяа магтажа хөөрэлдэдэг, Минжурһаа абаһан бэшэгээ уншадаг байбад. Заримдаа Гаржил Цыденович Минжурай абында ерэжэ, Дичигмаада үглөөдэр юу хэхэ тухайдань заабари үгэжэ, Жамганда дайнай ябасые хөөрөөд, шалаһан хүлөө аргалай галда шаража бажууд гээд гарадаг һэн. Теэд һаянай Гаржил Цыденович Минжурай абында ябахаа болишобо. Энэньшье гайхалгүй: һүүлэй үдэрнүүдтэ колхозой үбһэ хуряалгын ябаса тон һуладашоод байгаа. Аймагай центрһээ үдэр бүри шахуу түлөөлэгшэд ерэжэ, үбһэ хуряалгые шамдуулна. Колхозниигуудай хэдышье оролдожо, бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ ажаллаа һаань, Үдэ мүрэнэй хойто эрьеэр, Маарагтын адагаар урдань табхайлдажа байдаг, хүлзэһэн бухануудмэтэ томонууд һүринүүд харагданагүй. Һүринүүд жэжэхэнүүд болонхой, бухалнууд бүри малгайн зэргэнүүд. Урдань томонууд һүринүүдые һүрилдэг, мориной даахаар бэшэ томонууд бухалнуудые табидаг хүбүүдэй гарнуудай аса тармуур энэ жэлдэ баряагүйнь хүрөөжэл мэдэхээр. Теэд хүнүүдые, наһатайшаг болоһоншье һаань, армида абахань, моридуудые татахань, машинануудые сэрэгэй түлөөлэгшэдтэ дайнай дүүрэһэн дары бусаахаар үгэжэ үргэлжэлһөөр.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Гаржил Цыденовичын сэдьхэлһээ «үбһэ абажа шадаагүй һаа, малнуудаа нэгэ үбэл хосоргохоб, хожом хүбүүдни армиһаа бусахадаа энээнэйм түлөө толгойем отолхо» гэһэн бодол гарахаа болинхой. Тэрэ, хашан сагаа морёо зөөлэн хасаг тэргэдэ хүллөөд, бригадаһаа бригадада ошожо ябахадаа, «юу хэхэмниб, яахам бэ» гэжэ гэмэрдэг, теэд юушье хэхэеэ мэдэдэггүй, абаахайн шүлһэндэ хүрмэлдэһэн батаганаан мэтэ, байра дээрээ тэршэлдэг һэн.

Гаржил Цыденович Цыденов хадаа нилээд үнинэй коммунист, удаан саг соо колхозой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилһэн хүн һэн. Эрдэмшье багатай һаа, доодо шатын ажалһаа колхозой түрүүлэгшэ хүрэтэрөө дэбжүүлэгдэһэн хүн гэжэ аймагай эмхи зургаануудта тоологдодог туладаа, тэрэнэй бага сагын алдуунууд айкомой секретарьнуудай дуудалгаар гү, али тэдэнэй ажаглалтануудаар дүүрэдэг ба тэрэ нэгэ колхозһоо нүгөө колхоздо эльгээгдэн үнөөхил түрүүлэгшынгээ һуурида һуудаг һэн. Цыденовэй түрүүлэгшээр ажаллаһан колхоз бүхэнэй стулнууд адли зөөлэн бэшэшье һаа, тэрэнэй тамиртань хүрөөгүй: тэрэ һүүлшын үдэрнүүд хүрэтэр нилээд барагшаг, дорьбоотойхон түрүүлэгшэ гээшэб гэжэ һанадаг һэн. Тэрэнэй энэ бодолынь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ байхадань бүришье лаблараа һэн. Гаржил Цыденович түрүүшынхеэ энэ колхоздо олохон жэл хүдэлмэрилһэн ба ажалайнгаа талаар аймаг соохи колхозуудтаяа ана-мана ябадагаа юунһээшье үлүү гэжэ бододог бэлэй. Хабарай тарилгын гү, али залууг хахалалгын ябаса тухайда аймагай газетэдэ хэблэгдэһэн мэдээнүүдые нилээд нарибшалан хаража үзөөд, хажуудаа һууһан хүнүүдые үрэмдэн, айхабтар бардамаар:

—Һа, һа... Гаржилтнай дохолоншье һаа, дохолон бэшэ моридһоо: «Туяагай» Дондок Чимитовһээ, «Улаан Яруунын» Цыдып Раднаевһаа хожомдоногүйб... Дохолоншье һаа, хүлнүүдни таха һайнтай, халтирнагүйб,—гэжэ Гаржил Цыденович бэеэ магтагша һэн.

Теэд мүнөө Гаржил Цыденовичын тэрэ магтадаг тахань элэһэн юумэдэл, колхозынь үбһэ хуряалгын талаар аймаг соогоо һүүлшын һуурида һуушанхай, бүхы аймагые, шархаадаг морин мэтэ, хойшо татана. Гаржил Цыденовичые үбһэ хуряалгын мэдээ һонирхуулхаа болинхой. Цыденов түрүүлэгшэ эгээл энэ үедэ өөртөө айхабтараар дурагүйдэжэ эхилбэ.

Ашаа даахаа болиһон морие тэргэһээнь мулталжа, ногоондо табидаг. Теэд намайе ногоондо табихагүй, хара сай, хатанхай сухаари дээрэ, түмэрөөр хадагдаһан сонхотой түрмэ соо һуулгаха, заал һаа һуулгаха: бүхы аймагые хойшонь татанаб гэжэ тэрэ бодоно.

Бүхэли һүниндөө бригадануудые эрьежэ эсэшоод, нурсайшаһан нюдэтэй юумэ, колхозойнгоо правлениин газаа тэргэһээ буужа байхадаа, Гаржил Цыденович дарханай сарай доро хүнэй модо сабшахые соносожо, хэн иимэ эртэ һүхээр модо долёолгоо гээшэб гэжэ һанаад, дарханай сарайда ошожо ороходонь, тэндэнь Жамган үбгэн тэргын хоори мүлижэ байба.

—Жамган үбгэжөөл, Минжурай аба. Хүрөө байнаш даа. Гансаараал би бүхэли һүниндөө дэлхэйе дууһан зайнаб гэжэ һанаалби,—гэбэ түрүүлэгшэ.

—Саг иимэ ха юм,—гэжэ Жамган үбгэн эсэнгеэр харюусаад, дэрбэгэр заахан һүхынгөө эрые эрхы хургаараа торголдуулан үзөөд, мохоһон байһандань, бүлюудэжэ оробо. — Галдаа, дайнай урда тээ бидэ, үбгэд дураараа байгаабди. Ажалшье хэ, үгышье бай—хүндэтэй... Үбгэдые, хүгшэдые хүндэлнэгүйт, хүшэр ажалда хэрэглэнэт гэжэ аймагай хүтэлбэрилэгшэд таанадые хараадаг, зандардаг байгаа һэмнай. Тиихэдэнь бидэнэр,—гээд Жамган үбгэн нюдаргын зэргэхэн жаахан үбсүүгээ бажуун үргэлжэлнэ,—мүртэй юумэ биража хээгүй аад лэ, хэхэ ажалаа хэжэрхёо гээшэбди, далайн захада хүрөөбди гэжэ, һүхэ мадагаа нэгэмнай хуряажа, хайрсаг соо хэжэ, орон дороо даражархёод, жэбэдэ тэдэнээ эдюулжэ, бүлюудэхээшье мартажархёод, хүбүү бэриингээ амые хаража, хүршэ айлайнгаа тогооной гарахые хүлеэжэ, табхар бата шэрэм танхыень харан һуудаг үльгэртэй болошоо һэмди...

Хөөрэжэ эхилһэнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр амяа абаагүй юумэдэл, удаа дараа үгэнүүдые гулдируулан гаргажа байһанаа, Минжурай аба арюун харгыгаар гүйлгэжэ ябатараа, жалгын эрмэгтэ зог тудаһан морин мэтэ гансата удхаяа таһалжа, һононой зэргэхэн бишыхан халюун нюдөөрөө Гаржил түрүүлэгшынгээ мүн лэ һононой зэргэ жаахан аад, хирэ-хирэ болоод лэ эрилзэжэ байдаг хаб харахан мэхэтэйхэн нюдэдые шэртэнэ.

—Энэмнай буруу, долоо дахин буруу байгаа... Нохой хэлэндээ хүрэхэдөө уһаша гэгшэдэл. Галдаа, хатуу сагай болоходо бидэнэршни, шинии колхозойш үбгэжөөлнүүд, һудаһандаа шуһатайхан, пеэшэн альгандаа согтойхон байшабабди,—гэжэ Жамган хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Тиигээд ойро зуурахан доошоо зүхын татажа һуугаад, тугаарай бүлюудэхээ мартажархиһан дэрбэгэр жаахан һүхэеэ баһа үрэнэ.—Энэ муу хүгшэднай бидэндээ орходоо бүришье гайтай, хормой дороо согтой бэшэ, галтай байшаба ха. Дамбын хүгшэниие хара, Анандын хээтэйе, Цырэнэй Сэмжэд хүгшэниие... Хуу найгаргажа ябаһан аад, санитарка боложо армида ошоһон бэреэдэйнгээ орондо хүнэгүүдые һэнжэлзүүлэн үнеэ һаажа ябаха юм... Юрэдөөл согтойл зон байнабди...

—Үнөөрөөл даа.—Гаржил Цыденовичын анилдан ябаһан нюдэдынь гансата сэлмэшэнэ. — Минжурай аба, тон зүб хэлэнэт, — гээд тэрэ өөр тухайгаа һанажа,—би баһал бүншэнэ гээшэб,—гэжэрхинэ.

—Ши бүншэхэһөө сааша гаранагүйш, шогшоо хадаш нэгэ бага дээрэ һэн, хатараа хадаш сэдьхэлээ ханамаар бэлэй... Галдаа, яахабши даа бүншэхэ үйлэтэй түрэһэн хүн байгаа хаш,—гэжэ Жамган хатуурхашаба: нюдэдынь ниидэхээ байһан һононуудтал үрбэгэнэшэнэ.

—Юун?—гэжэ Гаржил уухилан хашхарба.

—Юуншье бэшэ,—гэжэ сарайн арада тэргын була дабирхайдажа һууһан Барбаади үбгэн сарайн забһараар бабарба.

Дэмжэлгэтэй болоһон Жамган, мүнөө урагшаа үлыжэ, Гаржилые сэхэ заажа:

— Ингэжэл бүншэжэ ябаа хадаш, ерэхэ хабар нэгэшье малгүй үлэхэбди. Фронт дээрэ тулалдажа ябаһан хүбүүдтээ мяха үгэхэ ёһотой гүбди... Али машина дээрэ

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестивалиин урда тээ

БУХАРЕСТ, июлиин 22. (ТАСС). Бухарестдэ болохо залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестиваль арадуудай искусствын асари ехэ харалга болохо юм. 70 гаран оронууд фестивалиин культурна программада хабаадахые хүсэһэн тухайгаа соносхобо. Олон тоото зунай театрнуудта, харалгын залнуудта, кинотеатрнуудта, городской талмайнууд дээрэ баригдаһан эстраданууд дээрэ уранһайханай олон зуугаад наадалга боложо, тэдэниие үдэр бүри зуугаад мянган хүн хараха байна.

Фестивалиин делегадууд Баямоһаа (Куба) ерэһэн «Орфеон Мартиано» гэжэ хоортой, Гданьскын хоортой (Польша), Англиин жада барижа танца хэгшэдтэй, болгарска пионернүүдэй дуунай ансамбльтай, «Ад-дезай» ансамбльтай (Алжир), ленинградска баледтэй, Стара-Тура городой (Чехословаки) духсвой оркестртэй, Хитадай циркын мастернуудтай ба олон бусад хүнүүдтэй танилсаха юм.

Дэлхэйн залуушуулай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө искусстваар, бэлиг шадабаряар нэмэри хэхын тула Бухарест ерэхэ элитэ ехэ артистнууд фестивалиин амжалтада туһалха байна. Голландска мэдээжэ дирижер Ван Гаффелю, скрипачка Мишель Брюссино, шведскэ арадай элитэ дуушад Билленгрен ба Эльзи Бьернберг, олон бусад хүнүүд эндэ наадаха.

Фестивальда зорюулагдан тусхай байгуулагдаһан ансамбльнууд олон концертнүүдые харуулхань. Тэдэнэй тоодо финскэ симфоническа оркестр, 2 мянган хүнһөө бүридэһэн бухарестскэ предприятинуудай хоор, японско хоор, чилийскэ хоор, Мартиника аралай студентнүүдэй ансамбль бии юм.

Фестивалиин делегадууд дэлхэйн кинематографиин эгээн эрхим зохёолнуудые хараха болоно.

Японидо үерһээ боложо хохидоһон хүнүүдтэ Хитадай Арадай Республикын туһаламжа

ПЕКИН, июлиин 22. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Хитадай арадай туһаламжын ассоциаци хадаа Японидо үерһээ боложо хохидоһон хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхын тула 1. 236.470 мянган юань дамжуулан үгэбэ. Энэ мүнгэ Японийн туһаламжын обществодо үгтэбэ. Июниин эсэстэ Японидо болоһон үер тухай мэдээ абамсаараа, Хитадай арадай туһаламжын ассоциаци мүнгэ суглуулжа дары эхилһэн ба Японидо үерһээ боложо хохидогшодто хитад арадай гүн гүнзэгы шаналал мэдүүлэн, Японийн туһаламжын обществын түрүүлэгшэ Тацудзи Фусе гэгшэдэ бэшэг эльгээһэн байна.

ООН-эй экономическа ба социальна Соведэй сесси дээрэ

ЖЕНЕВА, июлиин 23. (ТАСС). Июлиин 20-до экономическа ба социальна Соведэй экономическа комитет хүн зониие бүрин ажалтай болгохо тухай асуудалаар резолюциин проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ. СССР-эй делегаци резолюциин проект оруулаа гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа. Олохон оронуудтахи хүдэлмэригүйдэлгэдэ эсэргүү тэмсэхэ, хүнүүдэй ажалтай байха ябадалые хангаха ба хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха зорилгоор, гүрэнүүдэй хоорондо таатай худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ һаад болоһон зүйлнүүдые зайлуулхын тула шухала хэмжээнүүдые абахыень ООН-эй гэшүүд—бүхы оронуудые уряалха гэжэ резолюциин тус проект экономическа ба социальна Соведтэ дурадхана.

Резолюциин советскэ проектые үндэһэ баримта болгон СССР-эй түлөөлэгшэ Арутюнян иигэжэ хэлэбэ: хүнүүдэй ажалтай байха ябадалые хангалгада туһалха эгээн найдамтай эргэ хадаа уласхоорондын таатай худалдаа наймаа хүгжөөхэ зам дээрэхи һаадуудые ба доромжолгые үгы болголго болоно. Энэ аргые совет һайшаан дурадхажа шадаха байна. Экспортын талаар оронуудай үзэжэ байһан бэрхэшээлнүүд тэдэ оронуудта хүдэлмэригүйдэлгын ургалтада туһална гэжэ Кубагай, Швециин ба бусад оронуудай делегадуудай хэлэһэн үгые тэрэ дурдаба.

Нэгэшье делегаци резолюциин советскэ проектын дурадхалнуудые ямар нэгэн үндэһэтэйгөөр буруушаажа шадаагүй. США-гэй түлөөлэгшэ хэлэхэдээ, тэрэнэй ороной аюулгүй байдалынь хэдэ хэдэн оронуудтай худалдаа наймаа хизаарлаха эрилтэ табина гэжэ шалтаба. Советскэ проектын олонхи пунктнууд тушаа голосовани болоходо, тэдэниие буруушааһан хүнүүдэй тоо, тэдэнэй түлөө голосовалһан гү, али һаналаа бариһан хүнүүдэй тооһоо үсөөн байгаа. Советскэ проектые голосовалха үедэ һаналаа бариһан делегацинуудай тоо 9 болобо, (голосованиин үедэ үнөөхил Аргентинын, Индиин, Бельгиин, Филиппинын ба бусад делегацинууд һаналаа бариба).

Гэхэтэй хамта, Англиин, Франциин, Швециин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд гүрэнүүдэй хоорондо таатай худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ туһалха зорилготой СССР-эй делегациин зүб дурадхалнуудые буруушаажа голосовалба.

Национальна интересүүдынь гадаадын худалдаа наймаа хүгжөөхые эридэг Франци, Англи, Швеци гэхэ мэтын европейскэ оронуудай баримталһан хараа бодолые хүнүүд сессиин забһарлалгын үедэ гайхалдаба. Өөһэдынгөө буруу хараа бодолые үмөөрэн, Англиин, Франциин, Бельгиин, Индиин ба Швециин делегацинууд урдада оруулһан резолюциин проектые шэнээр хаража үзөөд, дахин оруулба.

Табан гүрэнэй резолюциин проектын гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа промышленностиин амгалан һалбаринуудые хүгжөөхэ, хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха, али алинда ашагтай, таарамжатай худалдаа наймаа хүгжөөхэ зам дээрэхи һаадуудые зайлуулха ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэмжээнүүдые абахые дурадханагүй гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. Тус проектые һайжаруулха, бүгэдэдэ таарамжатай шиидхэбэри туйлаха хүсэлтэйгөөр, советскэ делегаци хэдэн заһабари оруулхые дурадхаба.

Советскэ делегациин шэнэ үүсхэлынь хэдэн оронуудай түлөөлэгшэдые абиртуулаа. Советскэ делегациин заһабаринуудые зүбшөөнэб гэжэ Бельгиин түлөөлэгшэ тэмдэглэһэн ба бүгэдэдэ таарамжатай проектын найруулга олохые дурадхаһан байна. Индиин, Филиппинын ба Швециин түлөөлэгшэд зарим буулта хэһэн дурадхалнуудые оруулба. Швециин дурадхалнуудай нэгыень комитет абаба. Тиин олохон делегацинууд советскэ заһабаринуудай удхые гол түлэб зүбшөөбэ. Гэбэшье, эдэ заһабаринуудые голосовалха үедэ тэдэ лэ делегацинууд һаналаа бариһан, үгы гэбэл буруушаажа голосовалһан байна.

Табан гүрэнэй резолюциин проект, мүн тэрээндэ оруулагдаһан заһабаринууд 16 голосоор абтаба. Хоёр делегаци (СССР ба Польша) һаналаа бариба.

Суэцкэ каналай зоподохи байдал

ПАРИЖ, июлиин 22. (ТАСС). Каирһаа Франс пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Египедэй национальна хүтэлбэриин министр Салах Салем хадаа Суэцкэ каналай зоны хүн зоной дунда хэгдэһэн нэгжэлгэ бүрин зогсоогдоо гэжэ мэдүүлбэ. Зоподохи байдал хуушан гуримдаа дахин ороо, июлиин 13-да английска сэрэгүүдэй абаһан хэмжээнүүд бүрин болюулагдаба гэжэ министр мэдэрбэ.

Энэ инцидент хадаа «Египедэй территори дээрэ гадаадын эзэмдэгшэ сэрэгүүд урдынхидаал адляар байна, энээндэ эсэс табиха ёһотойбди гэжэ манда һануулна» гэжэ Салах Салем хэлэбэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭС

ПХЕНЬЯН, июлиин 23. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 23-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн үдэр корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд Суден Тындерли районда дайсанда эс гүү нютагай шанартай байлдаан дые хэбэ

Арадай армиин зенитнэ час нууд дайсанай нэгэ самолёт ун гаажа, хоёр самолёдынь гэмгээб

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, июлиин 23. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегаци мүнөөдэр иимэ коммюнике дамжу ба:

Июлиин 23-да хоёр талын шт ной офицернүүдэй ба холбоо ригша офицернүүдэй хаагдамал седани болобо.

Ли Сын Ман дура зоргоороо аашална

ЛОНДОН, июлиин 22. (ТАСС). Сеулһаа Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ли Сын Ман мүнөөдэр мэдүүлгэ хэбэ. Һая Ли Сын Манай ба США-гэй президентын тусхай түлөөлэгшэ Робертсоной хоорондо туйлагдаһан хэлсээн «өөһэд хоорондымнай» юм гэжэ мэдүүлгэ соогоо тэрэ зааба.

Манай зорилго бэелүүлхэ ябадалые политическэ конференциин үедэ, тайлбарилан хэлэхэдэ, 90 үдэрөөр хойшолуулхые шиидээбди гэжэ Ли Сын Ман мэдүүлбэ. «Тэрэнэй һүүлээр бидэнэр өөһэд өөһэдынгөө ябуулгануудай шэглэлые дураараа шэлэжэ олохо байнабди,—гэжэ Ли Сын Ман хэлэбэ.—Тиимэһээ энээнтэй дашарамдуулан, манай юрэнхы зорилго туйлахын тула мантай хамтадаа сэрэгэй ябуулгануудые һэргээхэ, үгы гэбэл гансаараа тэмсэжэ үргэлжэлхэ гэһэн манай оролдолгодо моральна ба материальна туһаламжа үзүүлхые найдуулха гэжэ Холбоото Штадуудые гуйһан байнабди».

Урда корейскэ гадаадын хэ гүүдэй «министр» Бьон Йон Тэ нөөдэр тэрэшэлэн мэдүүлгэ хэ Лисынмановецууд даб дээрэхи э лэрэлгэ сахихагүй юм гэжэ т заагаа. «Корейско-хитадай тал үгэһэн зарим найдуулгануудые Холбоото Штадуудай арсаа һаань, Урда Корей өөрынгөө шэ һэн харгыгаар ябаха баатай бо хо юм» гэжэ Бьон Йон Тэ хэл

Даб дээрэхи эблэрэлгын һүүл лисынмановецуудай агресси ямаршье ябуулгануудые Холбоо Штадууд дэмжэхэгүй, тэрэшэ даб дээрэхи эблэрэлгэдэ хиза лагданги болзор тогтоогдохогүй жэ хараалһан найдуулгануу Бьон Йон Тэ буруушаана гэжэ леграфна агентствэнуудай мэд сэлнүүд соо тэмдэглэгдэнэ.

Өөрынгөө мэдүүлгэ соо генер Нам Ирэй зааһан Гаррисоной н дуулганууд хадаа Ли Сын Ма президентын түлөөлэгшэ Роберт ной үгэһэн найдуулгануу илгаатай юм гэжэ Бьон Йон баталан хэлэбэ.

Угырэн хооһоролгын шалтагаанаар

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 23. (ТАСС). Гурбан үхибүүдэй эхэ, 28 наһатай нэгэ залуу эхэнэр өөрынгөө нюдэ худалдахые дурадхаба гэжэ Юнайтед пресс агентствын корреспондент Нокс-Ситиһээ (Техас штат) мэдээсэнэ. Өөрынгөө нюдэнэй түлөө тэрэ эхэнэрэй абахые бодоһон долларнууд үриеэ түлэхэ, шэнээр ажаһуухын тула бүлэтэеэ хамта Аляска нүүжэ ошохо арга тэрээндэ олгохо байна.

Нюдэеэ худалдаха гэһэн дура халые тэрэ эхэнэр Уичитодо (Ка зас штат) һуудаг убдын подряд Фрэнк Бенбоу гэгшэһээ аба Энэ хүн 1929 ондо нюдэгүй бо һон ба мүнөө врачын зүбшэл нюдэ һуулгаха операци хэлгэх хүсэнэ.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА

(Үргэлжэлэл)

һуулгажа ябуулаа хадаа тэдэнээ мартаха зон гүбди?...—гэнэ.

Гаржил Цыденович, урдань хада хододоо хүнэй үгөөр, номхон ябадаг Жамганай галзууреһан юумэдэл шэрэм булад үгэнүүдые сэежэ сооһоо урдахуулан гаргахадань, одоошье амгалан саг дүүрээ, хатуу шэрүүн хаһа ороо гэжэ мэдээшье һаа, өөрынгөө зандаргые табиха дурагүй хоёр гурба удаа тархяа һэжэрбэ.

Энэ үедэ үни сарай соо орожо ерэһэн Барбаади үбгэн тохоногоо хүрэшэтэрээ дабирхай болоһон гарнуудаа Гаржилай толгой дээрэ үргэн:

—Тархяа бү һэхэрэ! Юундэ үбһэншни муу ябанаб... Хэлэ, хэлэ... гэбэ.

Гаржил Цыденович жэхыбэ:

—Хүлисэгты... Хүбүүднай мордошонхой ха юм...:

—Худалаар бү хэлэ: хүбүүднай мордоо, теэд бэшэ зоншни алин бэ?—Барбаади үбгэнэй бадашаан сад уур сохиһонһоо бардаастайгаар дуулдана.

—Яахабибди... Таанадһаа зүбшөөл эрихээ ерээ ха юмбиб,—гэжэ Гаржил һанаагүй юумэеэ хэлэбэ.

Хоёр үбгэд урда урдаһаа харалсаба.

—Аа, үбгэдэй сохонь арһан түлам болотороо уршыгаашье һаа, ухаанинь үшөө бараглаагүй гэжэ һая мэдэбэ ха,—гэжэ Жамган Барбаадида, Цыденовэй толгой дээгүүр аладлан харюусаба.

—Зүб зүб,—гэнэ Барбаади.

—Хайшан гэхэ болоо гээшэбибди, үбгэдүүл?—гэжэ Цыденов һурана.—Айкомой түлөөлэгшэд баһа ерэхэ болоо ёһотой. Алуулхадаа болохо байнаб...

—Хамаг зоноо, колхоздоо үлэһэн гарта хүлтэ амитанаа бултые суглуулаад үбһэ хуряалгада гарга,—гэжэ Барбаади бадашаба. — Багша басагадые, сельпогой наймаашаниие, малшадые, бидэниие—бултыень...

—Бишье хүгшэнтээ гаралсахаб,—гэжэ Жамган Барбаадиие дэмжэбэ.—Бухал үбһэн—бодо, һүри үбһэн—һүрэг мал гэһэнэй удхатай ха юм.

Цыденов түргэн зантай хүн туладаа, үбгэдэй хэлэһэн зүбшэлые зүбтэй дээрэ тооложо, тэрэ дороо бүршагад гээд, правлени хударaa унан дуһан гүйбэ...

Үдэшэ болотор Гаржил Цыденович айлһаа айлда орожо ябаад үбһэндэ гаргаха гушаад хүнэй список зохёожо, тэдээндэ хоол, хүнэһэ үгэхыень Дичигмаа Дабатуевнада захирба.

Үглөөгүүр нара гараагүйһөө эхилжэ үбгэд, хүгшэд морёоршье, ябагааршье үбһэнэй хуряалгада ошожо захалба.

Жамган үбгэн хамагай түрүүндэ ойһоо модо шэрэдэг морёо тэргэлбэ. Тэрэ хүгшэнтээ үбһэндэ ошохо, тиихэдэ Дичигмаа хүбүүтэеэ гэр тойрон үлэхэ гэжэ шиидэбэ. Теэд Дичигмаа амбаар һахяад байнхаар, мүн лэ үбһэндэ ошохые дурлажа, эхэдээ хэлэнэ:

—Дашатаяа бултадаа ябая, би үбһэндэ гарахам.

—Зай, зай!—гэжэ Янжима зүбшөөбэ. Дичигмаа аргагүй ехээр баярлаба. Һүрэжэ харайжа ябаад, Дашынгаа угжа, хүхэлтые тэрэ бэлэдхэжэ, абатаяа, эхэтээ, Дашатаяа үбһэнэй бригадада мордобо.

Үбһэ ногоон бэеэ хүсэшоод, буурсагаа хиидхүүлжэ, һоно батаганаае үймүүлжэ, Үдэ тээһээ мүлхиһэн һэбшээдэ долгитон долгитон байба. Жамганай нюдэн энеэжэ, тамшаархан тамшаархан:

—Сагынь орошоод байна даа,—гэжэ морёо шабхадан яарана. —Ургаһан гээшэнь....

Хадагдаһан үбһэн яашагүй ехэ, тэндэшье эндэшье намхагар намхагараараа хэбтэнэ. Һүринүүд урда жэлнүүдэйхидэ орходоо набтарнууд, унжагарнууд. Тэдэнэй нюруунь түхэл муутай, тойроод хог һагтай.

Жамган халаглана:

—Хуу үжэшэхэл. Муугаар нюруулагдаһан һүри бороогой хүнэһэн ха юм. Юу харадаг эрэшүүл гээшэб.

—Алим эрэшүүлшни. Өөрөө һүрлилсэхэ бэшэ аад, хэлэ амаа бү хабира,—гээд Янжима дураа гутаһан янзатай хулмагад гэнэ.

— Дуугай, дуугай, һүрилэлсэхэ, үгыем яажа мэдээбши. Нэгэнэйл тухай һүри хаядаг хүн һэм.

Үбһэнэй бригада мантан томо хадын ара бооридо зогсоһон байба. Дүрбэ, табан набтарханууд балагаанууд. Тэдэнэй хажууһаа тогооной галай утаан нариихан хүхэ миндаһан мэтээр бушхана. Үбһэшэд ажалдаа үни гаранхай: паар сарнуудые бага үхибүүд жолоошотой мореор урдалуулан жүдхүүлһэн гурба-дүрбэн косилканууд үдхэн ногоондо умбанхай, тэмээнэй хибэдэһээ хибэһэндэл, тэдэ амтатайгаар хяр-хяр гэлдэнэ. Шүүдэрэй хатаашьегүй байгаа һаань, һүришэд бухал хаяжа эхилэнхэй: арба дээрэ хаягдаһан һүри нюруудаа дүтэлөөдүйхэн тэбхынэ.

Жамган тэрэ һүриин хажууда ошожо, морёо байлгаад, һүришэндэ ошобо. Тэндэнь нэгэшье эрэ хүн үгы, аса барижархиһан хоёр эхэнэрнүүд бухалшадай бухалаа асархые хүлеэнэ. Жамган гайхахын ехээр гайхажа:

—Барһад, бэреэд, таанад һүри хаяжа байна гүт?—гэнэ.

—Тиигэнэ,—гэлдэжэ армида ошоһон Самбуугай һамган—Цыремжит, долонтошоод байһан хуһа модон мэтэ сэбэр сагаан Долсон хоёр хашалгүйгөөр харюусабад.

—Эрэшүүлтнай хаанаб? Сампил байна ха юм,—гэжэ Жамган мэдээшэрхэбэ.

—Юу эрэшүүл гэжэ... Тэрэтнай нэрэһээ сааша юушьегүйл. Ядаад өөһэдөө хаяжа байнабди. Жамганхай, һүриимнай нюруулалсаха болоот.

Цыремжид иигэжэ хэлээд, шүүдэртэ нороһон үбһэнэй түгэсэг дээгүүр ормог гүрэн ерэһэн бухалай орой уруу асаяа хадхажархёод, Дичигмаада ошожо, энэ тэрэ юумэ һурана, Дашые эрхэлүүлнэ. Цыремжидэй найртай наадатайнь аргагүй. Миил энеэжэ барижа, энэ тэрэ эрэшүүлэй хэлэхэ үгэнүүдые хэлэжэ байжа, томо томоор тамхи орёожо, хара утаа хамараараа баа-юулжа, энээнһээ жаргалтай хүн үгы шэнги байба.

Цыремжид Батуева Дичигмаагай һаншагайнь үһэндэ уралаа хүргэжэ:

— Минжуршни армида ошонхой гү?—гэнэ.

—Ошонхой. — гэжэ Дичигмаа баяртайгаар хэлэнэ. — Цыремжид Батуевна, намда аса үгэгты. Би һүри хаялсахам.

Энээхэн жаахан, сулсагар улаахан хасартай, уб улаахан уралтай, жаахан шэхэтэй эхэнэрэй зосоонь баггүй томо хүсэнэй зангидагдаад байһандли болоно. Теэд Янжима хээтэй бэриингээ үгые дуулаһаар ухаа алдан:

—Муха, юу хэлэнэ гээшэбши?—гээд, нюдэеэ сагаа эреэнээр харана.

—Янжима хээтэй зүб хэлэнэ. Дичигмаа, ши һүридэ бирагүйш, бухал табилсаа һааш дээрэ,—гэжэ Цыремжид Дичигмаае хорино. — Хүсэн хэрэгтэй һүри хаяхада.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто)

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23, Отделов партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05, Для междугородных переговоров— 16.

Н—00586. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.